

Toelichting stikstofaanpak Noord-Holland

Aanpak stikstof

Algemeen

Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland heeft een stikstofstrategie vastgesteld die kan worden samengevat met het adagium: 'twee doelstellingen, twee sporen'. Deze strategie is beschreven in de brief aan Provincie Staten van Noord-Holland van 23 maart 2021 ([bijlage](#)). De twee doelstellingen zijn natuurherstel en economische ontwikkeling. De twee sporen zijn een provinciebrede- en gebiedsgerichte aanpak.

Op 1 juli 2021 is ook de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking getreden. Krachtens de Wsn wordt inmiddels uitvoering gegeven aan de (landelijke) structurele aanpak stikstof (inclusief een verplichting voor Gedeputeerde Staten om provinciale gebiedsplannen op te stellen ter uitwerking van de landelijk vereiste depositiereductie).

Doelstellingen per gebied

In de Wsn zijn stikstofreductiedoelstellingen verwoord: landelijk moet vóór 2025 tenminste 40% van de hectares met voor stikstof gevoelige habitats (leefomgevingen) in Natura 2000-gebieden onder de kritische depositiewaarde (hierna: KDW) worden gebracht. Voor 2030 geldt dit voor tenminste 50% van de hectares en voor 2035 voor tenminste 74%. Deze doelen worden de "Omgevingswaarde" genoemd.

Op 17 mei 2021 heeft het college van Provinciale Staten de doelstellingen per Natura 2000-gebied in onze provincie vastgesteld ([bijlage](#)). Besloten is dat "Voordracht 18-2021" ([bijlage](#)) is aangenomen. Provincie Noord-Holland neemt de landelijke doelen over per Natura 2000-gebied.

Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten hebben uitgesproken dat het behalen van de doelen niet alleen op het conto van de provincie en haar inwoners geschoven kan worden. In de "Voordracht 18-2021" staat per Natura 2000-gebied gespecificeerd waar de depositie op de gebieden vandaan komt. Voor een aantal kustgebieden geldt dat meer dan de helft van de depositie afkomstig is uit sectoren buiten de provincie (bijvoorbeeld sector "Buitenland" en "Ammoniak van zee" en "Scheepvaart"). De depositie uit de andere sectoren (zoals sector "Landbouw" of "Industrie") is afkomstig van bronnen binnen de provincie én van bronnen uit de rest van Nederland. Maatregelen moeten dus op meerdere niveaus genomen worden.

Maatregelen

Om streefwaardes te realiseren worden er op vijf niveaus maatregelen genomen:

1. Autonome ontwikkeling, w.o. in werking zijnde regelgeving voor bijvoorbeeld Schone Lucht Akkoord en klimaatakkoord;
2. Bronmaatregelen van het Rijk, zoals gespecificeerd in de Wsn;
3. Bronmaatregelen van andere provincies;
4. Provinciebrede aanpak NH;
5. Gebiedsgerichte aanpak NH.

Het RIVM en IPO voeren samen stikstofanalyses uit om de effecten van bovenstaande pakketten op de stikstofdepositie in te schatten. Voor de autonome ontwikkeling (1) zijn nieuwe schattingen zomer 2021 beschikbaar. Schattingen van (2) en deels (3) worden zomer 2022 verwacht. Schattingen voor (3), (4) en (5) komen beschikbaar bij het vaststellen van de Gebiedsplannen van de provincies (zomer 2023).

Ad 2. Bronmaatregelen van het Rijk

Het Rijk neemt een aantal maatregelen, deze zullen hierna puntsgewijs worden opgenomen. Ook zal worden aangegeven waarom de maatregel voor Noord-Holland wel of weinig of niet geschikt is.

- Industrie: maatwerk piekbelasters
  - De conclusie van het Rijk is dat er voor de oorspronkelijke opzet zeer waarschijnlijk geen interesse is vanuit de industrie. Een alternatief is in ontwikkeling.
- Industrie: verkenning aanpassing Best Beschikbare Technieken (BBT) en uitvoering Schone Lucht Akkoord
  - Nog in ontwikkeling en in uitvoering.
- Landbouw: sanering varkenshouderijen
  - Provincie Noord-Holland kent geen varkenshouderijsector. De maatregel heeft dus weinig invloed op de Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden. Door onderbesteding van deze maatregel, kwamen er wel extra middelen beschikbaar voor o.a. walstroom.
- Landbouw: gerichte opkoop piekbelasters rond Natura 2000-gebieden
  - Deze regeling is in uitvoering. Er zijn echter weinig bedrijven in Noord-Holland die voldoen aan de definitie van "piekbelaster". De veehouderijbedrijven in onze provincie stoten te weinig stikstof uit. De regeling is vrijwillig. Er hebben zich nog geen deelnemers gemeld. Dit komt mede omdat de eerste tranche de eis kent dat deelnemers niet elders een nieuw bedrijf mogen starten of overnemen. Dit weerhoudt geïnteresseerden die wel aan de definitie van piekbelaster voldoen ervan om zich in te schrijven. Vanaf de tweede tranche (nu in ontwikkeling) is inzet voor verplaatsing van bedrijven wel mogelijk.
  - Conclusie: vanaf de tweede tranche zou deze maatregel een kleine bijdrage aan de vermindering van stikstofdepositie in de provincie Noord-Holland kunnen leveren.
- Landbouw: landelijke beëindigingsregeling veehouderijen
  - Deze regeling is nog in voorbereiding. De regeling kent net als de gerichte opkoopregeling een drempelwaarde om te mogen deelnemen. De hoogte van deze drempel is nog niet bekend. Afhankelijk van de hoogte van de drempelwaarde is de regeling meer of minder geschikt in Noord-Holland. Zoals hiervoor al aangegeven: veel veehouderijen in Noord-Holland stoten relatief weinig stikstof uit.

- Landbouw: mestverdunding
  - Deze regeling gaat om het verdunnen van drijfmest die op zandgronden wordt uitgereden met een sleepvoet. In Noord-Holland (klei- en veengronden) wordt drijfmest via de sleepvoet al verdund uitgereden. De maatregel is dus niet van toepassing in onze provincie.
- Landbouw: stalmaatregelen
  - Deze maatregel is nog in ontwikkeling.
- Landbouw: verlagen ruw eiwitgehalte veevoer
  - Deze maatregel is nog in ontwikkeling.
- Landbouw: vergroten aantal uren weidegang
  - Deze maatregel is nog in ontwikkeling. De provincie Noord-Holland kent al een grotere gemiddelde weidegang dan andere provincies. De verwachte effecten voor onze provincie zijn daarom klein.
- Landbouw: omschakelprogramma
  - Deze maatregel is nog in ontwikkeling. De openstelling van het omschakelprogramma is in 2022 en 2023 voorzien. Op dit moment loopt er een pilot investeringsfonds waarvoor circa 35 bedrijven zich kunnen aanmelden.
- Landbouw: mestverwerking
  - Deze maatregel is nog in ontwikkeling.
- Mobiliteit & bouw: retrofit binnenvaart
  - Deze maatregel is in uitvoering. Effecten in de zin van concrete reductie zijn op dit moment nog niet te melden.
- Mobiliteit & bouw: elektrisch taxiën luchtvaart
  - Deze maatregel is nog in ontwikkeling.
- Mobiliteit & bouw: gerichte handhaving Ad Blue
  - Deze maatregel is nog in ontwikkeling.
- Mobiliteit & bouw: walstroom zeevaart
  - Maatregel die wel goed toepasbaar is in Noord-Holland.
- Mobiliteit & bouw: pilot verduurzaming bouw
  - Maatregel die wel goed toepasbaar is in Noord-Holland.
- Mobiliteit & bouw: maatregelen bouw
  - Maatregel die wel goed toepasbaar is in Noord-Holland.

Ad 4. Provinciebrede aanpak

In de brief de brief aan Provincie Staten van Noord-Holland van 23 maart 2021 (bijlage) is opgenomen welke provinciebrede maatregelen in 2021 worden uitgevoerd.

- Inzetten bestaande ruimtelijke instrumenten. In het advies van het Adviescollege Stikstofproblematiek¹ getiteld 'Niet alles kan' wordt het ruimtelijk beleid als een belangrijk instrument om stikstofuitstoot terug te brengen beschouwd, bijvoorbeeld door voorwaarden te scheppen voor noodzakelijk transitie. Wanneer bestaande ruimtelijke instrumenten in de Omgevingsverordening ingezet kunnen worden om dit te bewerkstelligen wordt dit gedaan door de provincie Noord-Holland.
  - *Woningbouw*. Noord-Holland heeft een grote woningbouwopgave. Met name in de regio-Zaanstad en langs de binnenduinstrand leidt de stikstofproblematiek tot vertraging bij bouwprojecten. Ten aanzien van woningbouwknooppunten in de regio-Zaanstad neemt de provincie Noord-Holland deel aan een door de gemeente en het ministerie van

¹ https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2019/09/25/eerste-advies-adviescollege-stikstofproblematiek/Niet_alles_kan_Eerste_advies_Adviescollege_Stikstofproblematiek.pdf

Binnenlandse Zaken geïnitieerde aanpak voor de regio-Zaanstad, welke samenhangt met de gebiedsgerichte aanpak stikstof. Daarnaast wordt het gebruik van schonere machines en logistiek en de aanpak van bedrijven, die veel stikstof uitstoten ten gunste van woningbouwprojecten verkend. Gezien de zeer beperkte bijdrage van woningbouw aan de stikstofproblematiek en de grote urgentie die bestaat om woningen te bouwen geeft de provincie Noord-Holland in 2021 de hoogste prioriteit aan maatregelen, die ervoor zorgen dat er meer woningen gebouwd kunnen worden. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de in opdracht van de provincie Noord-Holland opgestelde “Handreiking stikstofvrije woningbouw”² van november 2020.

- **Mobiliteit.** De provincies Noord-Holland en Flevoland geven samen vorm aan het Regionaal Mobiliteitsprogramma (hierna: RMP). De basis hiervoor ligt in de ambitie om de CO₂-uitstoot te reduceren. In het RMP, dat ook in de provinciale Verkeer- en Vervoerberaden is besproken, staan beoogde maatregelen, waarvan een deel ook een positief effect heeft op de stikstofuitstoot uit wegverkeer. Te denken valt aan maatregelen die leiden tot minder vervoerskilometers, schonere en zuiniger voertuigen en aanpassingen aan het asfalt voor zuiniger rijden. Uit het rapport “Snelheidsverlaging N-wegen Noord-Holland, effect op stikstofdepositie en verkeersveiligheid” van 13 mei 2020³ dat in opdracht van de provincie Noord-Holland door Antea Group is opgesteld blijkt dat voor een aantal gebieden kansen bestaan. Het exacte effect van het RMP op de stikstofneerslag wordt op dit moment berekend. Wanneer het RMP zijn minimale doel haalt van een 22% CO₂-reductie (van 5,4 megaton naar 4,2 megaton) betekent dit een daling van grofweg 1 -2% op de totale stikstofneerslagneerslag in de natuurgebieden (circa 10 tot 30 mol per hectare per jaar).
- **Landbouw.** De agrarische sector heeft haar stikstofuitstoot de laatste decennia sterk teruggebracht. Desondanks heeft zij nog steeds een aanzienlijk aandeel in de stikstofuitstoot en is zij de grootste landelijke uitstoter van ammoniak. Het Rijk heeft een aantal algemene maatregelen aangekondigd, die een bijdrage gaan leveren aan stikstofreductie in de agrarische sector. Voor agrariërs die hun bedrijf willen beëindigen heeft het ministerie van LNV een gerichte opkoopregeling en binnenkort een beëindigingsregeling gecreëerd. Tevens worden door het Rijk subsidieregelingen opengesteld voor het verduurzamen van stallen, voor coaching en opleidingen, regiobijeenkomsten, een omschakelfonds voor boeren die willen extensiveren of omschakelen naar kringlooplandbouw en het steunen van proefbedrijven die maatregelen gaan testen.. Naast deze algemene regelingen zijn er voor Noord-Hollandse agrariërs provinciale instrumenten beschikbaar die ook benut worden voor de afronding van het NNN. Dat zijn: subsidieregelingen voor aankoop, verplaatsing of beëindiging van bedrijven, functiewijziging van grond dat agrarisch in gebruik is naar natuur, ontpachting en natuurbeheer. Deze instrumenten bestaan reeds en worden voortgezet. Tenslotte gaat de provincie Noord-Holland met de agrarische sector in gesprek over welke kansen en ontwikkelingsmogelijkheden in de provincie te bieden zijn. Hiertoe laat de provincie Noord-Holland een Agrarische Kaart Noord-Holland opstellen, naar analogie van de Agrarische Kaart Nederland: een systematiek waarbij gebieden worden aangewezen waar de functie landbouw centraal staat. Het doel is om de kaart eind 2023, met de start van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) klaar te hebben. Ook de Voedselvisie bevat een strategie die de transitie van de hele keten in de agrarisch sector (dus niet alleen producerende bedrijven) naar natuur-inclusieve landbouw (NIL) voorziet. NIL is een manier van landbouw, die in plaats van techniek oplossingen ecosysteemfuncties benut en ondersteunt (bijv. gewasbescherming en mest). Dit is een integrale aanpak naar regeneratieve landbouw, waar stikstof een onderdeel van is. Ook wordt op die manier zoveel

² https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Projecten/Stikstof_en_Natura_2000/Woningbouw/Downloads/Handreiking_Stikstofvrij_Bouwen.org

³ https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Projecten/Stikstof_en_Natura_2000/Documenten/Rapport_effect_snelheidsverlaging_N_wegen_Noord_Holland_op_stikstofdepositie.org

mogelijk geanticipeerd op verdere milieuregelgeving uit Europa in het kader van de Green Deal.

- Havens en Industrie. Het bevorderen van maatregelen bij havens en industriële bedrijven is een taak van de Rijksoverheid en de havens en bedrijven. Hierbij is de wettelijk voorgeschreven verplichting om gebruik te maken van de 'best beschikbare techniek' (hierna: BBT). In het kader van het Klimaatakkoord staat deze sector ook voor de opgave om de CO₂-uitstoot te reduceren met als gevolg ook vermindering van NO_x uitstoot. Het Planbureau voor de Leefomgeving verwacht, met de bestaande beleidsmaatregelen, in de sector industrie en energie een verdere reductie van stikstofuitstoot met 27% tot 2030 ten opzichte van 2018. Naast de verplichte BBT-aanpak heeft het Rijk een uitgebreid instrumentarium beschikbaar voor CO₂-reductie en verduurzaming. Voor het verkrijgen van aanvullende stikstofruimte zijn extra maatregelen nodig die de stikstofuitstoot doen afnemen, de zogenaamde 'BBT-plus-maatregelen'. Het Rijk onderzoekt met de havens en industrie welke BBT-plus-maatregelen mogelijk zijn en welke financiële middelen daar tegenover kunnen staan. De provincie Noord-Holland sluit voor de aanpak in de sector havens & industrie aan bij de maatregelen vanuit milieuwetgeving, energietransitie, het Klimaatakkoord en het Schone Lucht Akkoord. Veel belangrijke scheepvaartroutes liggen dicht bij Natura 2000-gebieden, ook in Noord-Holland. Verder heeft de provincie Noord-Holland de Uitvoeringsregeling subsidie Duurzame Zeehavens vastgesteld, op basis waarvan projectfinanciering mogelijk is. Tenslotte worden innovaties binnen het midden- en kleinbedrijf (MKB) gestimuleerd, omdat deze (onder andere) een bijdrage leveren aan duurzaamheidsdoelstellingen. Voor ondernemers zijn verschillende provinciale regelingen beschikbaar, zoals het versnellingsprogramma GO-NH voor duurzame innovaties in het MKB, Programma Investeringsgereed Innovatief MKB, de MIT regeling, het Innovatiefonds Noord-Holland (INH) voor de financiering van vroege fase-innovaties binnen topsectoren en het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH), een investeringsfonds voor de financiering van gevestigde duurzame bedrijven en projecten. Daarnaast wordt druk gewerkt aan de oprichting van een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Holland (ROMNH) die zich met haar fondsen gaat richten op de belangrijke transitie.

Ad 5. Gebiedsgerichte aanpak

In de strategie die is opgenomen in de brief aan Provinciale Staten van 23 maart 2021 (bijlage) is opgenomen dat naast het eerste spoor van de provinciebrede aanpak in 2020 voorbereidingen zijn getroffen om ook de stikstofproblematiek mee te nemen in al lopende gebiedsprocessen zoals in de Oostelijke Vechtplassen en in Laag Holland. Daarnaast zijn nieuwe gebiedsprocessen (zoals Zuid-Kennemerland en de binnenduinarand bij Bergen-Schagen) gestart, waarbij naar verschillende opgaven wordt gekeken, zoals het verlagen van de stikstofuitstoot en het afronden van het NNN. Met de gebiedsgerichte aanpak wordt gericht op bron- en herstelmaatregelen die in, en direct grenzend aan, de Natura 2000-gebieden genomen kunnen worden. De activiteiten in het eerste spoor behoren niet tot de gebiedsgerichte aanpak, maar worden separaat hiervan opgepakt.

Sinds juni 2021 is in elk Natura 2000-gebied een gebiedsproces gestart. Afhankelijk van het gebied bevindt dit proces zich in de initiatieffase of de planvoorbereidingsfase. In de planvoorbereidingsfase formuleren de projectleiders samen met de belanghebbenden in het gebied welke bronmaatregelen er getroffen worden om de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied te verminderen. De gebiedsprocessen beperken zich tot het Natura 2000-gebied, de omliggende NNN en een smalle strook van bedrijven daaromheen.

Eén van de belangrijkste bronmaatregelen in de gebiedsprocessen is de NNN-realisatie. NNN realisatie zorgt ervoor dat het agrarisch gebruik van het land direct rondom het Natura 2000-gebied

verminderd wordt. De realisatie van het NNN in Noord-Holland is in principe in 2027 voorzien. Hiertoe is in september 2020 door gedeputeerde staten de Realisatiestrategie NNN vastgesteld, waarin de maatregelen zijn beschreven die genomen worden om tot een tijdige afronding van het NNN te komen. Per Natura 2000-gebied wordt een doorrekening gemaakt van het verwachte effect van de NNN-doelstelling inclusief uitvoeringsstrategie op de stikstofdepositie.

- Er is een kaart beschikbaar waarop de NNN-doelstelling ingetekend is⁴.
- De resultaten van de beheercheck⁵ voor Westzaan, Eilandspolder en Kennemerland-Zuid verwachten we dit najaar.

Daarnaast maken de gebiedsprocessen gebruik van de ontwikkelde instrumenten van het Rijk, waaronder de gerichte opkoopregeling voor veehouderijbedrijven. De huidige instrumenten zijn nog onvoldoende toepasbaar voor de Noord-Hollandse situatie. De provincie Noord-Holland lobbyt hiervoor bij het Rijk.

---

⁴ Zie: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Natuurnetwerk_Nederland

⁵ Boeren hebben een belangrijke rol in sommige Natura 2000-gebieden, met name in Laag Holland. Zij vervullen vaak de rol van natuurbeheerder (op percelen waar de hoofdfunctie natuur is) of als agrarisch natuurbeheerder (op percelen waar de hoofdfunctie agrarisch is). Sommige Natura 2000-doelen zijn niet haalbaar zonder enig agrarisch gebruik. Daarom zal de provincie Noord-Holland per Natura 2000-gebied bepalen welke maximale neerslag uit agrarisch gebruik past bij een goed beheer van de gronden in het desbetreffende gebied. Dit wordt de beheercheck genoemd.

Planning en vervolg

Stand van zaken gebiedsprocessen juni 2021:

Naam projectgebieden	Naam N2000-gebieden	Opgave formulering	PvA	Planning oplevering planvoorbereidingsfase*
Texel	Duinen en Lage Land Texel	Nog niet opgesteld	Nog niet opgesteld	Jul 2023
kust kop NH	Duinen Den Helder – Callantsoog Zwanenwater en Pettemerduinen	Gereed	Gereed, nog niet formeel vastgesteld	Jul 2023
restant Noord-Kennemerland	Schoorlse Duinen Noordhollands Duinreservaat	Gereed	gereed, nog niet formeel vastgesteld	Jul 2023
Zuid Kennemerland	Kennemerland-Zuid	gereed	gereed.	Jan 2025
Eilandspolder	Eilandspolder	gereed	In concept	Jan 2025
Wormer- en Jisperveld, Kalverpolder	Wormer- en Jisperveld, Kalverpolder	In concept	Nog niet opgesteld	Jan 2025
Westzaan	Polder Westzaan	gereed	In concept, maar nog niet vastgesteld	Jan 2025
IVOT	IVOT	In concept	Nog niet opgesteld	Jan 2025
Naardermeer, Diemerscheg en oeverlanden Vecht	Naardermeer	In concept	Aanvulling op project “schil Naardermeer”	Nvt
Oostelijke Vechtplassen	Oostelijke Vechtplassen	In concept	Aanvulling op Gebiedsakkoord OVP	Nvt

* Na het opleveren van de planvoorbereidingsfase kunnen in de gebieden de maatregelen worden uitgevoerd.

Het pakket aan bronmaatregelen uit de provinciebrede en gebiedsgerichte aanpak zal samenkomen in het Gebiedsplan van Provincie Noord-Holland. De plannen uit de 12 gebiedsprocessen in Noord-Holland worden in het Gebiedsplan Noord-Holland opgenomen. Dit Gebiedsplan wordt in meerdere cycli interprovinciaal afgestemd om te borgen dat de omgevingswaarde uit de Wsn gehaald wordt. In juni 2023 moeten de provincies de Gebiedsplannen opleveren, zo is bepaald in de Wsn.

Monitoring stikstofdepositie

De monitoring van de stikstof achtergrondwaarde verloopt over meerdere sporen, er zijn landelijke - en provinciale werkzaamheden. Naast de monitoring wordt er veel werk verricht aan onderzoek en ontwikkeling, hierdoor wordt de monitoring verbeterd.

De belangrijkste informatie voorziening verloopt via het Inter Provinciaal Overlegorgaan (IPO), hierin hebben alle provincies zitting en zijn de landelijke organisaties zoals het RIVM en LNV aangesloten. In de afgesplitste werkgroepen wordt onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van meerdere meet- en sensortechnieken van stikstofoxiden (NOx) en ammoniak (NH3). Één daarvan is het onderzoek naar het detecteren van onbekende bronnen via satellietwaarnemingen van stikstofoxiden en ammoniak. De provincie Noord-Holland heeft opdracht gegeven aan het adviesbureau Caeli om NOx en NH3 via satellietwaarnemingen op kaart te zetten voor een aantal maandelijkse periodes. Hiermee wordt het mogelijk om onbekende bronnen te detecteren en te benaderen.

Naast de satellietwaarnemingen wordt de depositie in de natuurgebieden gemonitord op een sectoraal niveau, waarbij onderscheid wordt gemaakt in sectoren zoals verkeer, scheepvaart, landbouw e.d. en de stoffen NH3 en NOx. Deze deposities worden berekend aan de hand van emissiegegevens uit het systeem van "emmissieregistratie.nl" van de overheid. De depositiesgetallen worden weer gecorrigeerd door metingen in het veld.

Het IPO heeft ook een onderzoeksagenda opgezet om de kennis, reken- en meetsystemen te verbeteren. In deze agenda worden onderwerpen opgenomen die door derden zijn aangedragen zoals bijvoorbeeld de rapportage 'meer meten robuuster rekenen' van het adviescollege Meten en Berekenen Stikstof van 15 juni 2020⁶. In de onderzoeksagenda voor monitoring zijn onderwerpen benoemd zoals: uitbreiding meetnet, satellietdata en biomonitoring, en meten met stikstofsensoren.

De monitoring van stikstof staat nog in de kinderschoenen, de verwachting is dat in de komende jaren grote stappen gezet gaan worden naar een nauwkeurig en betrouwbaar monitoringssysteem.

Natuurherstel

Natuurherstelmaatregelen

De kwaliteit van de Natura 2000-gebieden is niet voldoende. Daarom zijn er sinds 2015 herstelmaatregelen uitgevoerd in de gebieden. De herstelmaatregelen komen voort uit de Natura 2000-beheerplannen en de gebiedsanalyses die hiervoor zijn opgesteld. Het doel van de maatregelen is het in fasen behalen van de instandhoudingsdoelstellingen die bij de aanwijzing van de gebieden zijn vastgesteld. Deze maatregelen zijn bijvoorbeeld het plaggen van stukken land met een hoge stikstofaccumulatie, het weer dynamiseren van de duinen en het verwijderen van invasieve exoten. De financiering is in het natuurpact geregeld. Het huidige programma (ca 34 mln euro) loopt in 2021 af. Er komt een nieuw programma dat loopt van 2022-2027 en circa 31 mln euro omvat.

Vanwege de stikstofcrisis en de bijbehorende notie dat de kwaliteit van de natuur nog onvoldoende is, hebben Rijk en Provincies onder de noemer **Programma Natuur**⁷ in 2020 aanvullende afspraken

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2020/06/15/meer-meten-robuuster-rekenen/bijlage-adviescollege-meten-en-berekenen-stikstof.pdf>

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2020/07/10/hoofdpijnen-programma-natuur/bijlage-hoofdpijnen-programma-natuur.pdf>

gemaakt voor verder herstel van de natuur. Doel is het herstel van stikstofgevoelige Natura 2000-natuur vóór 2030. Het programma bestaat uit bron- en herstelmaatregelen. De herstelmaatregelen worden gefinancierd in 2 fasen. Voor de eerste fase (verplichting t/m eind 2023) is financiering beschikbaar gesteld via een Rijksregeling (SPUK)⁸. De provincie Noord-Holland heeft voor circa 42 mln aan gebiedsgerichte maatregelen aangevraagd. In de zomer van 2021 wordt een beschikking van het Rijk verwacht.

Programma Natuur Fase 2 zal vanaf 2024 starten. Er komt dan nog meer geld vrij waarmee maatregelen aangevraagd kunnen worden. Deze maatregelen moeten in samenhang met de brongerichte maatregelen onderbouwd worden en zijn primair gericht op systeemherstel (bijv. hydrologische maatregelen) en de versterking van de overgangszones rond de Natura 2000-gebieden. Op basis van bestaande wetenschappelijke kennis en verwachte ontwikkelingen (waterwinning, klimaataanpassingen watersysteem) worden doelen geformuleerd waarmee in de gebieden met de gebiedspartijen goede maatregelen worden geformuleerd. Hierin wordt ook de samenhang met andere relevante doelen gezocht, zoals het tegengaan van bodemdaling, de afronding van NNN en de transitie naar een natuurinclusieve landbouw.

Het Planbureau voor de Leefomgeving verwacht een extra positief effect op het doelbereik van 5–7 procent in 2030 als gevolg van het Programma Natuur⁹.

In het kader van de stikstofaanpak heeft Het Rijk (naast het Programma Natuur) in 2021 ook een regeling (Versneld Natuurherstel) opengesteld waarbij subsidie van natuurherstelmaatregelen mogelijk is voor terreinbeheerders voor natuurherstel en -verbetering ten behoeve van het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen.¹⁰ De eerste tranche is nu gesloten en hiermee is landelijk circa 80 miljoen euro gemoeid. De tweede tranche is in voorbereiding.

De provincie Noord-Holland zet als beleidsverantwoordelijke voor natuur voor méér in dan bovengenoemde herstelmaatregelen. De provincie wil het Noord-Hollandse deel van het NNN afronden voor 2027¹¹ en is bezig met de uitvoering van het Masterplan Biodiversiteit¹² en worden extra middelen ingezet voor de bescherming van weidevogels. Deze plannen en projecten dragen ook bij aan de bescherming van de Europese habitats en soorten die in het Natura 2000 beleid speciale aandacht nodig hebben. Zo zal een vogelsoort als de puperreiger ook zijn voedsel buiten het Natura 2000 gebied halen waar zij broedt (zoals het Naardermeer) en komt een bijzonder habitattype als veenmosrietland ook voor buiten de Natura 2000-gebieden in Laag Holland.

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2020/07/10/kamerbrief-over-gezamenlijk-programma-natuur/kamerbrief-over-gezamenlijk-programma-natuur.pdf>

⁸ https://deeplinking.kluwer.nl/outbound?type=Stcrt&year=2021&nr=21454&_ga=2.189736879.580259644.1627028478-205321575.1627028478

⁹ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] en [REDACTED]. 2020. LERENDE EVALUATIE VAN HET NATUURPACT 2020 Gezamenlijk de puzzel leggen voor natuur, economie en maatschappij. PBL-publicatienummer: 3852. PBL (Den Haag) en WUR (Wageningen). www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2020-lerende-evaluatie-van-het-natuurpact-2020-tweede-rapportage-3852.pdf

¹⁰ www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/versneld-natuurherstel

¹¹ www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Natuurnetwerk_Nederland

¹² https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2020/December_2020/Grote_investering_in_Noord_Hollandse_biodiversiteit/Masterplan_Biodiversiteit.org

[holland.nl/Actueel/Archief/2020/December_2020/Grote_investering_in_Noord_Hollandse_biodiversiteit/Masterplan_Biodiversiteit.org](https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2020/December_2020/Grote_investering_in_Noord_Hollandse_biodiversiteit/Masterplan_Biodiversiteit.org)

Monitoring ecologie

Elke 12 jaar wordt het **oppervlakte van de habitattypen** per Natura 2000- gebied bepaald door middel van veldopnamen met als resultaat een nieuwe habitatkaart. Voor veel gebieden stamt de habitatkaart uit 2013. Voor een aantal gebieden staat een nieuwe habitatkaart 'op de rol', en kan dus bepaald worden in hoeverre progressie is gemaakt met betrekking tot de doelstellingen in oppervlakte van habitattypen.

De **kwaliteit van de habitattypen** kan bepaald worden op basis van een aantal informatiebronnen, die gezamenlijk een beeld geven van de kwaliteit:

- Bij het maken van de habitatkaart wordt bij het veldwerk meegenomen of de aangetroffen habitattypen in dat Natura 2000- gebied van Goede of Matige kwaliteit zijn. Dit overzicht wordt elke 12 jaar ge-update.
- Sommige soorten flora & fauna zijn typisch voor een goede kwaliteit habitatype; er is informatie over het voorkomen van deze soorten in Natura 2000- gebieden beschikbaar in de nationale databank flora & fauna (deels afkomstig van monitoringsprogramma's waar provincie direct bij betrokken is).
- Informatie over abiotische factoren, structuur en functie, drukfactoren en toekomstperspectief per habitatype en Natura 2000- gebied wordt bijeen gebracht door de provincie in het kader van het project Lokaal Doelbereik. Deze informatie is namelijk ook indicatief voor de (potentiele) kwaliteit van een habitatype. In interprovinciaal overleg wordt nog nader uitgewerkt hoe deze data nader geanalyseerd en gewogen kan worden in de relevantie voor de bepaling van de natuurkwaliteit. Hiertoe werkt de provincie Noord-Holland methodieken uit voor een pilot-gebied (Natura-2000 gebied Naardermeer), waarna ze toegepast kunnen worden in andere Natura 2000 gebieden.

Er zijn ook **habitat- en vogelrichtlijnsoorten met stikstofgevoelig leefgebied**. In de beheerplannen en gebiedsanalyses van N2000 gebieden wordt aangegeven of dit het geval is. Populatie gegevens van Vogelrichtlijn- soorten zijn per Natura 2000-gebied beschikbaar en veelal van goede kwaliteit. Populatie gegevens van Habitatrichtlijn-soorten zijn per gebied minder goed beschikbaar, maar er is wel een meetnet dat voor een flink aantal habitatrichtlijn-soorten betrouwbare trends geeft op provincie-niveau. Er zijn tevens (en voorsnog éénmalig) kaarten van het stikstofgevoelige leefgebied van stikstofgevoelige Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten gemaakt. Momenteel wordt er in overleg met de andere voortouwnemers nagedacht over mogelijke manieren waarmee de omvang en kwaliteit van dit leefgebied beter gemonitord en beschreven zou kunnen worden.

Metten van veranderingen

Planten en dieren in het algemeen, en vegetaties in het bijzonder reageren in de regel langzaam op veranderingen in abiotische omstandigheden, zoals stikstofreductie. Ook is er sprake van een cumulatieve van stikstof in de gebieden uit voorgaande jaren. Om die reden is het vaak pas na meerdere jaren mogelijk een duidelijk effect van maatregelen te bepalen. Daarom worden vegetatie karteringen meestal niet vaker dan eens per twaalf jaar uitgevoerd. Sommige soorten reageren sneller en kunnen dienen als indicator waarmee in beeld gebracht kan worden of de gewenste natuurlijke processen als gevolg van genomen maatregelen gestart zijn. Tussen de vegetatiekarteringen in worden die soorten consequent gemonitord. Daarmee wordt bekeken of in een gebied de juiste en voldoende maatregelen getroffen zijn. Aanpassingen in de maatregelenpakketten verloopt via de programma's Natuurpact en Programma natuur, en de uitwerking van de Beheerplannen voor elk Natura 2000 gebied. Deze

beheerplannen geven een integraal beeld van een Natura 2000-gebied en benoemen verschillende drukfactoren en geven aanwijzingen welke systeemverbeteringen er in een gebied mogelijk zijn. Voor een aantal gebieden zijn inmiddels ook evaluaties van de eerste generatie beheerplannen beschikbaar.¹³ De evaluaties leiden hetzij tot voortzetting van de bestaande beheerplannen en maatregelpakketten, hetzij tot een nieuwe beheerplan met een nieuwe set herstelmaatregelen, aangepast aan de nieuwe situatie of doelstellingen voor het gebied. De stikstofaanpak in de gebieden maakt hier onderdeel van uit.

---

¹³ [https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Projecten/Stikstof en Natura 2000/Natura 2000 beheerplannen](https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Projecten/Stikstof%20en%20Natura%202000/Natura%202000%20beheerplannen)

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland

door tussenkomst van de statengriffier [REDACTED]

[REDACTED] tweede etage

2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

[REDACTED]

BEL/GRN

Telefoonnummer [REDACTED]

[REDACTED] noord-holland [REDACTED]

1 | 13

**Betreft: Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek
2021-2022**

Verzenddatum

23 MAART 2021

Kenmerk

1586466/1586470

Geachte leden,

Uw kenmerk

In 2019 en 2020 is de stikstofproblematiek één van de belangrijkste prioriteiten van ons college geweest en is er veel werk verzet om deze problematiek aan te pakken. Ook dit jaar zal de stikstofproblematiek ons voor uitdagingen plaatsen en de gemoederen bezighouden. De meest recente blikvanger was het aannemen door de Tweede Kamer van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (hierna: Wsn) op 10 december 2020. De Eerste Kamer heeft hierover gestemd op 9 maart 2021. Deze wet is in hoge mate bepalend voor de koers die ons college de komende jaren zal varen. Over deze koers, die kan worden samengevat met het adagium: 'twee doelstellingen, twee sporen', informeren wij u met deze brief.

1. Rol Provinciale Staten

Wij vinden het belangrijk uw Staten nauwgezet en regelmatig te betrekken bij de ontwikkelingen in dit dossier. De inhoud van deze brief hebben wij besproken met uw Statencommissie Natuur, Landschap en Gezondheid op 8 en 11 februari jongstleden. Tijdens deze bespreking kwam, onder andere, de vraag aan de orde welke rol uw Staten vervullen in het stikstofdossier. Dit lichten wij toe in deze paragraaf.

De Wsn adresseert als besluitvormende bestuursorganen de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en ons college. Deze wettelijke rolverdeling betekent dat uw Staten in de uitvoering van de Wsn geen besluitvormende rol hebben. Desondanks hechten wij aan een goede betrokkenheid van uw Staten bij dit complexe en belangrijke dossier. Deze betrokkenheid hebben wij in de afgelopen anderhalf jaar ervaren, ten aanzien van het stikstofdossier en aanpalende onderwerpen zoals het Masterplan biodiversiteit, de Voedselvisie, het afronden

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon [REDACTED]

Houtplein 33
2012 DE [REDACTED]
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

van het Natuurnetwerk Nederland en het Programma Natuurontwikkeling. Wij zijn van mening dat, gelet op de grote maatschappelijke impact van het stikstofdossier, het bepalen van de doelen in het stikstofdossier een kaderstellende taak is, die past bij de bevoegdheid van uw Staten. Om die reden treft u bij deze brief een voordracht aan, ter vaststelling door uw Staten, waarin wij de provinciale vertaling van de doelen uit de wet hebben vervat. Deze provinciale vertaling spitst zich toe op elk van de stikstofgevoelige Natura2000-gebieden en elk van de sectoren die voor stikstofuitstoot zorgen. Met de vaststelling van de voordracht bepalen uw Staten dus de ambitie en de kaders voor de verdere aanpak van de stikstofproblematiek.

Ook beschikken uw Staten over het budgetrecht. Dat betekent dat wij uw Staten om instemming zullen vragen over alle aangelegenheden die dit budgetrecht raken, bijvoorbeeld via de vaststelling van de kaderbrief, begroting, jaarstukken en via het jaarlijks door uw Staten vast te stellen Programma Natuurontwikkeling.

Vanzelfsprekend blijven wij uw Staten voorzien van alle informatie die u nodig hebt om uw kaderstellende en controlerende taken op een goede manier uit te voeren. De eerdere technische briefings door het RIVM over de werking van AERIUS (8 juni 2020) en door onze eigen medewerkers over de provinciebrede en gebiedsgerichte aanpak (op 7 februari jl. en op 1 oktober 2020) waren hier, wat ons betreft, geslaagde voorbeelden van. Hier gaan wij, in overleg met de griffie, graag mee door. Zo zullen wij een digitale sessie organiseren over de werkwijze van de gebiedsgerichte aanpak, omdat uw Staten hier graag meer gevoel bij willen krijgen. Ook werkbezoeken kunnen – mits de coronamaatregelen het toelaat – hierbij behulpzaam zijn. Voor Westzaan wordt een fysiek bezoek gepland.

2. Twee doelstellingen: natuurherstel en economische ontwikkeling

De aanleiding van de stikstofcrisis was dat de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State op 29 mei 2019 een streep zette door het Programma Aanpak Stikstof (PAS), dat als basis diende voor vergunning-verlening van activiteiten die stikstofuitstoot veroorzaakten. Het PAS kende – hoewel, zo bleek, op juridisch onjuiste wijze vormgegeven – een dubbeldoelstelling: natuurherstel en economische ontwikkeling. Deze dubbeldoelstelling blijft voor ons college onverminderd actueel en relevant. Dit lichten wij in deze paragraaf nader toe.

Natuurherstel

Gelet op de staat van onze natuur en de trend van biodiversiteitsverlies is een aanzienlijke reductie van de stikstofuitstoot noodzakelijk. De

doelstelling die is verwoord in de Wsn is voor ons college het vertrekpunt bij de uitvoering van het beleid. Dat betekent dat landelijk vóór 2025 tenminste 40% van de hectares met voor stikstof gevoelige habitats (leefomgevingen) in Natura 2000-gebieden onder de kritische depositiewaarde¹ (hierna: KDW) moet worden gebracht. Voor 2030 geldt dit voor tenminste 50% van de hectares en voor 2035 voor tenminste 74%. In de voordracht bij deze brief stellen wij aan uw Staten voor hoe deze wettelijke doelen, die voor heel Nederland zijn geformuleerd, 'vertaald' kunnen worden naar de Noord-Hollandse situatie. Dit doen wij door doelen te formuleren per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied en per stikstofuitstotende sector.

Economische ontwikkeling

Een gunstige staat van de natuur en een gezonde leefomgeving zijn echter ook randvoorwaarden voor nieuwe maatschappelijke en economische ontwikkelingen, zoals woningbouw, infrastructurele en industriële activiteiten en agrarische bedrijfsvoering. Het vernietigen van het PAS heeft geleid tot het vertragen of vastlopen van veel maatschappelijke en economische activiteiten. Het weer op gang brengen hiervan rekenen wij tot onze opgave, zeker gelet op de effecten van de coronacrisis. Hierbij hebben wij overigens het adagium van de commissie-Remkes in het achterhoofd: niet alles kan. Dat betekent dat in de komende jaren soms scherpe keuzes gemaakt moeten worden.

3. Twee sporen: provinciebrede- en gebiedsgerichte aanpak

Reductie van de stikstofuitstoot (en daarmee -neerslag) kan worden bewerkstelligd via een provinciebrede- en gebiedsgerichte aanpak. Wij structureren onze inzet in het stikstofdossier langs deze twee sporen, die wij hierna kort toelichten en in de paragrafen 4 en 5 verder uitwerken.

Spoor 1: provinciebrede aanpak

Deze maatregelen kenmerken zich door hun algemene, landelijke of provinciebrede bereik. Te denken valt aan strengere normering of verbodsbepalingen (zoals de verlaging van de maximumsnelheid op rijkswegen), het stimuleren van innovatieve technieken in de agrarische sector of de industrie of (fiscale) heffingen op uitstoot. Dergelijke maatregelen komen doorgaans ten goede aan de afname van de 'stikstofdeken'² die over Nederland ligt. Voor veel economische sectoren ligt het primaat voor maatregelen bij de Rijks- of Europese overheid. In die gevallen benutten wij onze contacten in Den Haag en Brussel om besluitvorming te bevorderen die gunstig is voor Noord-Holland. Echter, wij

---

¹ De kritische depositiewaarde is de grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van het habitat significant wordt aangetast door de verzurende en/of vermestende invloed van atmosferische stikstofneerslag.

² De term 'stikstofdeken' wordt vaak gebruikt voor de hoge hoeveelheid stikstof in de atmosfeer afkomstig van verder afgelegen bronnen.

kunnen als provinciaal bestuur ook provinciale maatregelen treffen. Onze aanpak lichten wij toe in paragraaf 4.

Spoor 2: gebiedsgerichte aanpak

Naast de provinciebrede aanpak is ook een gebiedsgerichte aanpak nodig, waarmee wij maatwerk per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied leveren. Het is onze taak om deze gebiedsgerichte aanpak vorm te geven en te regisseren. Een gebiedsgerichte aanpak biedt de mogelijkheid om doelen en maatregelen te combineren tot een integrale aanpak, zodat gewerkt kan worden aan reductie van de stikstofuitstoot én aan realisatie van het Natuurnetwerk Nederland, het tegengaan van bodemdaling, verbetering van de waterkwaliteit of versterking van de landbouwstructuur. De gebiedsgerichte aanpak is in 2020 gestart. In paragraaf 5 gaan wij dieper in op de gebiedsgerichte aanpak.

4. Eerste spoor: provinciebrede aanpak

Veel algemene maatregelen liggen op het werkkterrein van de Rijksoverheid of de Europese Unie. Echter, ook op provinciale schaal is veel mogelijk. Ons college heeft besloten om in 2021 de volgende provinciebrede maatregelen uit te voeren.

Aanpassingen in de vergunningverlening

De provincie is, op grond van de Wet natuurbescherming, bevoegd gezag voor vrijwel alle vergunningverlening voor activiteiten die in onze provincie tot stikstofuitstoot leiden. Ten aanzien van de vergunningverlening ondernemen wij de volgende activiteiten:

- a) Ontwikkeling Regionaal Stikstof Registratie Systeem. Het Rijk kent reeds een stikstofregistratiesysteem, waarmee stikstofruimte kan worden uitgegeven die is ontstaan als gevolg van (onder andere) de snelheidsvermindering op rijkswegen. Wij hebben hier succesvol gebruik van kunnen maken bij het vlot-trekken van woningbouwprojecten in onze provincie. In 2021 werken wij verder aan een vergelijkbaar systeem op regionale schaal (het zogenaamde Regionaal Stikstof Registratie Systeem of RSRS), waarin stikstofruimte kan worden 'bewaard' en later uitgegeven. De mogelijkheid om stikstofruimte te bewaren is geregeld in ons besluit van 17 november 2020. Wij kunnen hiermee vrijgemaakte³ en vrijgevallen⁴ ruimte borgen. In ontwikkeling is de faciliteit om die ruimte er weer uit te halen. Dat heeft nog best wat voeten in de aarde. Efficiëntie, juridische houdbaarheid en zeggenschap over inbreng en uitgave van ruimte

---

³ Van vrijmaken is sprake bij bijvoorbeeld extern salderen, waarbij na afdracht aan de natuur (30%) de overige 70% kan worden benut voor ontwikkelingen.

⁴ Van vrijvallen is sprake indien bronmaatregelen worden getroffen waardoor ruimte ontstaat, bijvoorbeeld snelheidsverlaging, waardoor voertuigen minder uitstoten.

moeten goed geregeld worden. Ook moeten transacties te borgen en te volgen zijn. In het bestuurlijk overleg met de minister van LNV op 11 februari jl. is dat belang ook over en weer benadrukt.

- b) Vaststellen prioritering voor het uitgeven van stikstofruimte uit het RSRS. Bij de verdere ontwikkeling van het RSRS komt ook een prioriteringsvraagstuk om de hoek kijken, want de behoefte aan stikstofruimte is groter dan de beschikbaarheid. Ons college zal medio 2021 deze prioritering vaststellen in nader uit te werken beleidsregels. Vanzelfsprekend zijn de prioriteiten die wij in ons coalitieakkoord hebben gesteld, hierbij leidend. Omdat veel stikstofuitstoot voorbij de provinciegrens gaat, stemmen wij hierbij af met andere provincies. Daarnaast is het goed om inzicht te hebben welke stikstofbehoefte er in de provincie is. Dit onderwerp bespreken wij op de verschillende tafels met belanghebbenden.

In een aantal sectoren worden vanuit andere duurzaamheidsdoelstellingen (bijv. CO₂-reductie) transitie ingezet. Deze transitie leiden vaak op de (middel)lange termijn ook tot stikstofreductie, maar de transitie zelf kost stikstofruimte, bijvoorbeeld omdat een wind- of een zonnepark moet worden aangelegd. Bij het vaststellen van een prioritering is dit voor ons een belangrijke invalshoek. Daarnaast wensen ook private partijen en bijvoorbeeld gemeenten stikstofruimte in het RSRS te borgen. Wij spannen ons bij de doorontwikkeling van het RSRS in om dit in beeld te houden.

- c) Extern salderen met productierechten voor dieren. Gesprekken met vertegenwoordigers van alle sectoren over het gebruik van deze instrumenten hebben in grote mate van zorgvuldigheid plaatsgevonden. In de afgelopen maanden hebben verschillende provincies extern salderen met productierechten voor dieren (veehouderijen) opengesteld. Wij hebben besloten ook in Noord-Holland hiertoe over te gaan en streven ernaar om de Beleidsregel intern en extern salderen Noord-Holland per 1 april 2021 daarop aan te passen. De waarborgen die zijn getroffen achten wij voldoende om te voorkomen dat ongewenste effecten ontstaan, zoals een run op veehouderijen om stikstofruimte te verwerven. Zo is interprovinciaal en met de minister afgesproken dat nauwlettend gevolgd wordt welke effecten extern salderen heeft. Ook heeft de minister aangegeven een jaarlijkse evaluatie voornemens te zijn. In Noord-Holland hebben wij ook verkend of er nu al problemen zijn bij het vrijkomen van agrarische bebouwing. Dat is niet het geval. Met de sectoren gezamenlijk hebben wij besproken of het gebruik van het instrument tot ongewenste effecten zou kunnen leiden. Daarvan is niet gebleken. Omdat extern salderen alleen mogelijk is bij een vergunningaanvraag, is de vrijwilligheid voor deelnemers gegarandeerd.

Om te zorgen dat de natuur erop vooruitgaat komt bij extern salderen 30% van de vrijkomende ruimte ten goede aan de natuur en kan 70% voor ontwikkeling worden ingezet.

- d) Verleasen van stikstofrechten. Wij maken het verleasen van stikstofrechten per 1 april 2021 mogelijk door aanpassing van de Beleidsregel intern en extern salderen Noord-Holland. Bij verleasen is sprake van het tijdelijk beschikbaar stellen van stikstofruimte, omdat een vergunninghouder niet alle ruimte benut. Hiermee kan een ontwikkeling tot stand worden gebracht die tijdelijk stikstofruimte vraagt. Te denken valt aan de bouw van woningen; tijdens de bouwfase is er sprake van een tijdelijke piek van stikstofuitstoot vanwege het gebruik van onder andere machines. Na de oplevering van de woningen neemt de uitstoot vervolgens sterk af. Na afloop van de activiteit krijgt de vergunninghouder de verleaste ruimte weer terug. Wel wordt tijdens het verleasen *tijdelijk* 30% stikstofruimte afgeroomd, zodat ten minste een tijdelijk gunstig effect op de natuur ontstaat. Latente ruimte in een vergunning wordt overigens niet verleasd. Daarmee wordt voorkomen dat verleasen ertoe kan leiden dat er méér stikstofuitstoot plaatsvindt.

Ruimtelijk beleid

De commissie-Remkes beschouwt het ruimtelijk beleid als een belangrijk instrument om stikstofuitstoot terug te brengen, bijvoorbeeld door voorwaarden te scheppen voor noodzakelijk transitie. Wanneer wij bestaande ruimtelijke instrumenten in onze Omgevingsverordening kunnen inzetten om dit te bewerkstelligen, doen wij dit.

Woningbouw

Noord-Holland heeft een grote woningbouwopgave. In de Metropoolregio Amsterdam moeten tot 2030 175.000 woningen worden gebouwd. Met name in de regio-Zaanstad en langs de binnenduinrand leidt de stikstofproblematiek tot vertraging bij bouwprojecten. In 2020 hebben Rijk, provincie, gemeenten en marktpartijen gezamenlijk een aantal kortetermijnoplossingen ingezet (zoals de verlaging van de maximumsnelheid op rijkswegen) om de woningbouwproductie weer op gang te krijgen. Hierdoor is het in Noord-Holland gelukt om de bouw van circa 9.000 woningen alsnog te laten doorgaan; het grootste aantal in Nederland. Ten aanzien van woningbouwknelpunten in de regio-Zaanstad nemen wij deel aan een door de gemeente en het ministerie van BZK geïnitieerde aanpak voor de regio-Zaanstad, welke samenhangt met de gebiedsgerichte aanpak stikstof. Deze pilot kan zo nodig later worden uitgebreid naar andere regio's.

Rijk, provincie, gemeenten en marktpartijen verkennen ook nieuwe oplossingsrichtingen, zoals:

- onderzoeken of zekerheid over de stikstofruimte al bij vaststelling van het bestemmingsplan (dus eerder in het besluitvormingsproces) gegeven kan worden;

- een vrijstelling van de vergunningplicht voor bouwactiviteiten (na een ecologische toets en intern salderen);
- het gebruik van schonere machines en logistiek en de aanpak van bedrijven, die veel stikstof uitstoten ten gunste van woningbouwprojecten. Wij hebben goed in beeld hoeveel stikstofruimte de woningbouwproductie de komende jaren vraagt. Wij zetten erop in dat de hierboven genoemde verkenningen hier een bijdrage aan leveren. Gezien de zeer beperkte bijdrage van woningbouw aan de stikstofproblematiek en de grote urgentie die bestaat om woningen te bouwen geven wij in 2021 de hoogste prioriteit aan maatregelen, die ervoor zorgen dat er meer woningen gebouwd kunnen worden. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de Handreiking stikstofarm bouwen, welke vorig jaar gereed is gekomen.

Mobiliteit

De provincies Noord-Holland en Flevoland geven samen vorm aan het Regionaal Mobiliteitsprogramma (hierna: RMP). De basis hiervoor ligt in de ambitie om de CO₂-uitstoot te reduceren; tegelijkertijd stelt het RMP zich een gezondere leefomgeving, grotere verkeersveiligheid en betere en toegankelijke bereikbaarheid ten doel. In het RMP, dat ook in de provinciale Verkeer- en Vervoerberaden is besproken, staan beoogde maatregelen, waarvan een deel ook een positief effect heeft op de stikstofuitstoot uit wegverkeer. Te denken valt aan maatregelen die leiden tot minder vervoerskilometers, schonere en zuiniger voertuigen en aanpassingen aan het asfalt voor zuiniger rijden. Hierbij worden ook de resultaten van het door uw Staten gevraagde en uitgevoerde onderzoek naar snelheidsverlaging op provinciale wegen meegenomen. Voor een aantal gebieden bieden de resultaten van dat onderzoek kansen. Het exacte effect van het RMP op de stikstofneerslag wordt medio 2021 berekend. Wanneer het RMP zijn minimale doel haalt van een 22% CO₂-reductie (van 5,4 megaton naar 4,2 megaton) betekent dit een daling van grofweg 1-2% op de totale stikstofneerslagneerslag in de natuurgebieden (circa 10 tot 30 mol per hectare per jaar). In de verdere uitwerking van het RMP zullen wij maatregelen waardoor er minder stikstof wordt uitgestoten in de nabijheid van Natura 2000-gebieden, hoger prioriteren.

Landbouw

De agrarische sector heeft haar stikstofuitstoot de laatste decennia sterk teruggebracht. Desondanks heeft zij nog steeds een aanzienlijk aandeel in de stikstofuitstoot en is zij de grootste landelijke uitstoter van ammoniak. Gelukkig zien wij dat de agrarische sector zich ervan bewust is dat zij verder moet verduurzamen en innoveren en bereid is hierin te investeren. Het Rijk heeft een aantal algemene maatregelen aangekondigd, die een bijdrage gaan leveren aan stikstofreductie in de agrarische sector. Voor agrariërs die hun bedrijf willen beëindigen heeft het ministerie van LNV een gerichte opkoopregeling en binnenkort een beëindigingsregeling gecreëerd. Tevens worden door het Rijk subsidie-regelingen opengesteld voor het verduurzamen van stallen, voor coaching en opleidingen, regiobijeenkomsten, een omschakelfonds voor

boeren die willen extensiveren of omschakelen naar kringlooplandbouw en het steunen van proefbedrijven die maatregelen gaan testen. Deze instrumenten sluiten goed aan op ons eigen beleid in de Voedselvisie. Naast deze algemene regelingen zijn er voor Noord-Hollandse agrariërs provinciale instrumenten beschikbaar die ook benut worden voor de afronding van het Natuurnetwerk Nederland. Dat zijn: subsidieregelingen voor aankoop, verplaatsing of beëindiging van bedrijven, functiewijziging van grond dat agrarisch in gebruik is naar natuur, ontpachting en natuurbeheer. Deze instrumenten bestaan reeds en worden voortgezet. Hier komen wij in paragraaf 5 op terug. Tenslotte gaan wij met de agrarische sector in gesprek over welke kansen en ontwikkelingsmogelijkheden wij in onze provincie te bieden hebben. Hiertoe laten wij een *Agrarische Kaart Noord-Holland* opstellen, naar analogie van de *Agrarische Kaart Nederland*: een systematiek waarbij gebieden worden aangewezen waar de functie landbouw centraal staat.

Havens en industrie

Het bevorderen van maatregelen bij havens en industriële bedrijven is een taak van de Rijksoverheid en de havens en bedrijven. Hierbij is de wettelijk voorgeschreven verplichting om gebruik te maken van de 'best beschikbare techniek' (hierna: BBT). BBT richt zich op het bereiken van een hoog niveau van bescherming van het milieu met de voor de sector meest doeltreffende, economische haalbare techniek om de uitstoot en andere nadelige gevolgen voor het milieu zoveel mogelijk te beperken of te voorkomen. Het Rijk zet de BBT-aanpak de komende jaren voort.

Het Planbureau voor de Leefomgeving verwacht, met de BBT-maatregelen, in de sector industrie en energie een verdere reductie van stikstofuitstoot met 27% tot 2030 ten opzichte van 2018. In het kader van het Klimaatakkoord staat deze sector ook voor de opgave om de CO₂-uitstoot te reduceren met als gevolg ook vermindering van NO_x uitstoot. Met de BBT-aanpak en de CO₂-maatregelen staat de industrie voor de opgave tot circa 50% NO_x-reductie te komen in 2030. Naast de verplichte BBT-aanpak heeft het Rijk een uitgebreid instrumentarium beschikbaar voor CO₂-reductie en verduurzaming.

Wetgeving bepaalt dat de vermindering van stikstofuitstoot voortkomend uit BBT-maatregelen ten goede komt aan de natuur en niet beschikbaar is voor (nieuwe) ontwikkelingen. Voor het verkrijgen van aanvullende stikstofruimte zijn extra maatregelen nodig die de stikstofuitstoot doen afnemen, de zogenaamde 'BBT-plus-maatregelen'. Het Rijk onderzoekt met de havens en industrie welke BBT-plus-maatregelen mogelijk zijn en welke financiële middelen daar tegenover kunnen staan.

De provincie heeft echter ook een eigen verantwoordelijkheid. Zo biedt de stikstofproblematiek een extra stimulans om kansen voor een gezonder leefomgeving te verzilveren. Wij sluiten voor onze aanpak in de sector havens & industrie aan bij de maatregelen vanuit milieuwetgeving, energietransitie, het Klimaatakkoord en het Schone Lucht Ak-

koord. Aan de haven- en industrietafel organiseren wij het gesprek tussen vertegenwoordigers van de Noord-Hollandse haven- en industrie sector. In 2021 bespreken wij met hen een stikstofaanpak, waarin zowel de mogelijkheden tot (aanvullende) stikstofreductie als de behoefte aan economische ontwikkelruimte van de sector worden betrokken.

Veel belangrijke scheepvaartroutes liggen dicht bij Natura 2000-gebieden, ook in Noord-Holland. In het eerste kwartaal van 2021 verwachten wij de uitkomsten van een onderzoek naar stikstofuitstoot van de binnenscheepvaart. Verder hebben wij recent de Uitvoeringsregeling subsidie Duurzame Zeehavens vastgesteld, op basis waarvan projectfinanciering mogelijk is.

Tenslotte stimuleren wij innovaties binnen het midden- en kleinbedrijf (MKB), omdat deze (onder andere) een bijdrage leveren aan duurzaamheidsdoelstellingen. Voor ondernemers zijn verschillende provinciale regelingen beschikbaar, zoals het versnellingsprogramma GO!-NH voor duurzame innovaties in het MKB, het Innovatiefonds Noord-Holland (INH) voor de financiering van vroege fase-innovaties binnen topsectoren en het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH), een investeringsfonds voor de financiering van gevestigde duurzame bedrijven en projecten.

5. Tweede spoor: gebiedsgerichte aanpak

Integrale aanpak en regie provincie

Volgens de commissie-Remkes stond het ontbreken van samenhang tussen de sectoren natuur, landbouw en industrie de stikstofaanpak in de weg. Dit vindt ons college een zeer terechte conclusie. In het landelijk gebied komen veel beleidsmatige vraagstukken samen: natuur, landbouw en voedselproductie, waterkwaliteit, klimaatadaptatie, bodemdaling, regionale economie, recreatie, erfgoed en omgevingskwaliteit zijn voorbeelden van beleidsthema's waar de provincie een belangrijke rol speelt. De afgelopen jaren hebben wij vanuit het programma voor Natura 2000-herstelmaatregelen al grote inspanningen gepleegd voor het stoppen van de achteruitgang en het verbeteren van de kwaliteit van de (stikstofgevoelige) natuur. Dit programma (met een budget van € 32 miljoen) gaat nu zijn laatste jaar in; dit jaar worden de laatste van de circa 350 maatregelen uitgevoerd. Enkele voorbeelden hiervan zijn: het verwijderen van rimpelroos in de Duinen Den Helder – Callants-oog, een plagproject in het Zwanenwater en het aanleggen van petgaten in polder Westzaan.

Wij hebben, naast ons eerste spoor van de provinciebrede aanpak, in 2020 voorbereidingen getroffen om ook de stikstofproblematiek mee te nemen in al lopende gebiedsprocessen zoals in de Oostelijke Vechtplassen en in Laag Holland. Daarnaast zijn nieuwe gebiedsprocessen (zoals Zuid-Kennemerland en de binnenduinrand bij Bergen-Schagen gestart, waarbij naar verschillende opgaven wordt gekeken, zoals het verlagen

van de stikstofuitstoot en het afronden van het Natuurnetwerk Nederland. In onderstaande tabel staat een overzicht van de voortgang van de uitrol van de gebiedsgerichte aanpak. Deze aanpak zetten wij in 2021 voort, zodat medio 2021 in alle stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden de gebiedsgerichte aanpak is gestart. Met de gebiedsgerichte aanpak richten wij ons op bron- en herstelmaatregelen die in, en direct grenzend aan, de Natura 2000-gebieden genomen kunnen worden. De activiteiten in het eerste spoor behoren niet tot de gebiedsgerichte aanpak, maar worden separaat hiervan opgepakt.

Natura 2000-gebied	Stand van zaken, januari 2021
Duinen en Lage Land Texel	Het aspect stikstof en het realiseren van de Natura 2000-doelstellingen wordt door de gebiedsregisseur meegenomen bij het afronden van de laatste delen van het NNN.
Duinen overig (Duinen Den Helder-Callantsoog, Zwanenwater & Pettemerduinen, Schoorlse Duinen en het Noordhollands Duinreservaat)	Gebiedsproces is eind 2020 gestart.
Eilandspolder	In Eilandspolder-West liep reeds een gebiedsproces vanuit het Verkenningsjaar agrarisch natuurbeheer. In februari 2021 wordt dit gebiedsproces verbreed tot een integraal gebiedsproces, waarbij opgaven zoals natuur, landschap, recreatie, landbouw, water en bodemdaling worden meegenomen. Eilandspolder-Oost maakt onderdeel uit van dit gebied.
Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	In het Wormer- en Jisperveld liep reeds een gebiedsproces vanuit het Verkenningsjaar agrarisch natuurbeheer. In februari 2021 wordt dit gebiedsproces verbreed tot een integraal gebiedsproces (zie toelichting bij Eilandspolder). Voor de Kalverpolder start in de loop van 2021 het gebiedsproces.
Polder Westzaan	In Westzaan liep reeds een gebiedsproces vanuit de noodzaak om de Natura 2000-doelen te realiseren (verbrakking). Dit is eind 2020 uitgebreid met de opgave vanuit de Gebiedsgerichte aanpak.
IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske	Uiterlijk in het tweede kwartaal van 2021 start het gebiedsproces.
Kennemerland-Zuid	Gebiedsproces is eind 2020 gestart.
Naardermeer	Er loopt reeds een project voor de NNN-afronding bij de schil rond het Naardermeer. Uiterlijk in het tweede kwartaal van 2021 wordt dit gebiedsproces verbreed tot een integraal gebiedsproces (zie toelichting bij Eilandspolder).
Oostelijke Vechtplassen	Het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen loopt sinds eind 2017. Er wordt komende tijd onderzocht welke projecten uit dit akkoord al een bijdrage leveren aan de Gebiedsgerichte aanpak stikstof. Wij streven ernaar de GGA-doelstellingen in dit gebied zoveel als mogelijk te realiseren via een koppeling aan lopende projecten, uiteraard voor zover hiermee de GGA-doelstellingen voldoende kunnen worden gerealiseerd.

Werkwijze

De uitvoering van deze gebiedsprocessen, waar de Natura 2000- / stikstofopgave deel van uitmaakt, ziet er als volgt uit. Met de wettelijke doelstelling als vertrekpunt wordt per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied bekeken hoe de stikstofneerslag kan worden verminderd (bronmaatregelen). De provincies hebben de taak om binnen twee jaar na inwerkingtreding van de Wet stikstofreductie en natuurversterking, per

Natura 2000-gebied een gebiedsplan vast te stellen. Hierin wordt de provinciale bijdrage aan het bereiken van de landelijke stikstofdoelstelling uitgewerkt. Het gebiedsplan komt tot stand met alle betrokken overheden en gebiedspartners, zoals de gemeenten, agrarische sector, waterschappen en de terreinbeherende organisaties. Zo zal, als vervolg op het hiervoor genoemde programma van herstelmaatregelen, een nieuw pakket aan herstelmaatregelen worden geformuleerd. De basis voor het uitwerken van deze herstelmaatregelen zijn de geldende Natura 2000-beheerplannen. In een aantal Natura 2000-gebieden eindigt de looptijd van het beheerplan in de komende jaren. In deze gebieden wordt een evaluatie uitgevoerd, op basis waarvan nieuwe besluitvorming over deze beheerplannen kan plaatsvinden. In de gebieden waar de beheerplannen nog langere tijd van kracht zijn (o.a. de duingebieden) zal, in aanvulling op deze beheerplannen, per gebied een inhoudelijke analyse worden uitgevoerd om na te gaan/te controleren of de maatregelen nog actueel zijn. Bij het bepalen van de herstelmaatregelen geven wij de voorkeur aan systeemgerichte maatregelen die zich richten op een duurzame instandhouding van de te beschermen natuur. Voorbeelden daarvan zijn verbetering van de waterkwaliteit en het opnieuw laten stuiven van het duin. Zo verwachten wij in de loop van 2021 zowel verder te werken aan de verbetering van de natuur en steeds scherper te krijgen welke herstelmaatregelen het beste genomen kunnen worden.

Agrarisch gebruik

Boeren hebben een belangrijke rol in sommige Natura 2000-gebieden, met name in Laag Holland. Zij vervullen vaak de rol van natuurbeheerder (op percelen waar de hoofdfunctie natuur is) of als agrarisch natuurbeheerder (op percelen waar de hoofdfunctie agrarisch is). Sommige Natura 2000-doelen zijn niet haalbaar zonder enig agrarisch gebruik.

Daarom zullen wij per Natura 2000-gebied bepalen welke maximale neerslag uit agrarisch gebruik past bij een goed beheer van de gronden in het desbetreffende gebied. Dit noemen wij de beheercheck. De hoeveelheid stikstofdaling die in het kader van de gebiedsgerichte aanpak vanuit de agrarische sector in een gebied zal worden gevraagd kan niet verder gaan dan deze ondergrens. Zo erkennen wij de rol van agrarisch beheer in sommige Natura 2000-gebieden en maken wij duidelijk dat wij ons niet enkel op de stoppers richten, maar ook op de blijvers. De uitkomsten van de beheercheck worden ook betrokken bij het opstellen van de agrarische kaart Noord-Holland. Bij de uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak is de inzet van alle instrumenten die de provincie ter beschikking heeft, denkbaar. Op de ene plek is het wegnemen van de stikstofuitstoot door bedrijfsverplaatsing of -beëindiging de beste oplossing, terwijl elders innovatieve technieken kunnen resulteren in meer stikstofreductie en lagere kosten, waarbij ook ondernemersruimte voor de agrariërs blijft bestaan.

Financiering van de gebiedsgerichte aanpak

Bij het uitvoeren van de integrale, gebiedsgerichte aanpak komen ook verschillende geldstromen samen. Zo heeft de minister van LNV voor de komende tien jaar bijna € 5 miljard beschikbaar gesteld voor enerzijds

bronmaatregelen (€ 2 miljard) en anderzijds natuurherstelmaatregelen voor overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden (€ 2,84 miljard). De provincies hebben eind 2020 via het 'Programma Natuur' een indicatieve verdeling van dit laatste bedrag gemaakt. Voor Noord-Holland komt voor de eerste drie jaar € 42 miljoen beschikbaar. Wij zullen in de eerste helft van 2021 concrete afspraken met de minister maken over de besteding voor de eerste drie jaar. Deze drie jaar worden benut om een scherper beeld te krijgen van de noodzakelijke maatregelen voor de daaropvolgende jaren. Over het Programma Natuur hebben wij uw Staten onlangs in een aparte brief geïnformeerd.

Naast de middelen die via het Programma Natuur beschikbaar komen, lopen ook de afspraken van het Natuurpact (2013) door. Met de Natuurpact-middelen is de afgelopen jaren reeds een omvangrijk natuurherstelprogramma uitgevoerd. Ook deze middelen houden wij beschikbaar voor de uitvoering van natuurherstelmaatregelen in het kader van de gebiedsgerichte aanpak. In sommige gevallen zullen maatregelen die bijdragen aan reductie van de stikstofuitstoot, ook bijdragen aan de afronding van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). In die gevallen kunnen wij de middelen inzetten die voor het afronden van het NNN beschikbaar zijn. Voor de afronding van het NNN wordt bij Eerste begrotingswijziging aan uw Staten voorgesteld om voor deze coalitieperiode een budget van € 43 miljoen beschikbaar te stellen, waarmee mede op basis van volledige schadeloosstelling gronden voor het NNN beschikbaar moeten komen. Op een vergelijkbare wijze is denkbaar dat de € 18 miljoen Impulsgelden bodemdaling, die wij in 2020 van het Rijk hebben ontvangen, beschikbaar worden gesteld wanneer het tegengaan van bodemdaling en stikstofreductie hand-in-hand gaan.

Wij zetten ons in voor het zo effectief mogelijk benutten van alle beschikbare middelen. Over de inzet van de beschikbare budgetten rapporteren wij in het jaarlijks door uw Staten vast te stellen Programma Natuurontwikkeling. De structuur van het Programma Natuurontwikkeling wordt hierop aangepast.

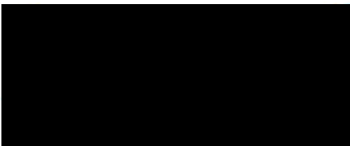
6. Tot slot

Op 10 februari jl. hebben wij over de koers die in deze brief staat beschreven, beraadslaagd met de Provinciale Regietafel Stikstof. Hierin nemen, onder voorzitterschap van onze commissaris van de Koning, vertegenwoordigers van verschillende maatschappelijke sectoren deel. Wij zijn eenieder die de afgelopen tijd heeft bijgedragen aan de aanpak van de stikstofproblematiek, hiervoor zeer erkentelijk. Ook in 2021 blijven wij graag van hun inzichten gebruik maken en blijven wij het overleg voeren met zowel de Provinciale Regietafel Stikstof als met de sectorgerichte tafels voor landbouw, natuur, havens en industrie en wonen, die elk onder voorzitterschap van de desbetreffende portefeuillehouder uit ons college staan.

Wij hebben uw Staten in deze brief een actueel en volledig overzicht gegeven van de ontwikkelingen in het stikstofdossier. Een dossier dat in 2020, ondanks de coronacrisis, voortdurend actueel is geweest en ook in 2021 niets aan actualiteit zal inboeten. Wij zien ernaar uit om samen met uw Staten te komen tot de beste inzet voor onze mooie provincie en daarmee recht te doen aan wat onze bewoners, bedrijven, instellingen en onze natuur nodig hebben. Dat daarin keuzes moeten worden gemaakt is evident. Dat zal soms complex zijn, maar ons college zal dit slechts doen na alle betrokken partijen te hebben gehoord, op een weloverwogen wijze, en in het volle besef dat zowel het natuurherstel als de economische ontwikkeling van Noord-Holland hierom vragen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Afschrift aan: Provinciale Regietafel Stikstof

Bijlage (1): voordracht Provinciale Staten

Besluitenlijst PS

■ ■ ■ ■ ■

Datum vergadering : *17 mei 2021*
Voorzitter : ■ ■ ■ ■ ■
Griffier : ■ ■ ■ ■ ■
Vergaderstukken : online beschikbaar [PS 17-05-2021](#)

1. Opening en mededelingen.

- ■ ■ ■ ■ ■ (fractie ■ ■ ■ ■ ■) is afwezig.
- ■ ■ ■ Er (GroenLinks) en ■ ■ ■ ■ ■ (GroenLinks) arriveren later.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- Er zijn een 4-tal mondelinge vragen ingediend voor het Vragenuur door:
  - fractie 50PLUS/PvdO inzake Natura 2000 en inzake windturbines;
  - fractie JA21 inzake "Like voor windwappie tweet";
  - fractie ChristenUnie inzake "Weidevogels";
  - fractie SP inzake "Uitvoering motie 143-2020 Geingebied".
- Er zijn 7 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
  - **M46-2021** door fracties 50PLUS/PvdO, CDA, FvD, PVV en JA21 inzake "Gezondheid boven windturbines";
  - **M47-2021** door fracties DENK, CDA, JA21, 50PLUS/PvdO, PvdD en SP inzake "Breng problemen in kaart bij buurgemeenten met betrekking tot het plaatsen van windturbines";
  - **M48-2021** door fracties 50PLUS/PvdD, FvD en PVV inzake "Neem insprekers serieus";
  - **M49-2021** door fractie JA21 inzake "Verleen geen medewerking aan bouw windturbines of zonne-akkers boven de RES doelstelling van 35 TWh";
  - **M50-2021** door fracties ChristenUnie en CDA inzake "Kruidenrijk grasland";
  - **M51-2021** door fracties GroenLinks, PvdA, D66 en SP inzake "Voorbereiden op 55% co2-reductie";
  - **M52-2021** door fracties VVD, D66, GroenLinks, CDA, ChristenUnie, FvD, SP en PVV inzake "Governance MRA".

Stemming over deze moties vindt plaats bij agendapunt 14.

De agenda wordt vastgesteld.

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

Er is geen geheim stuk ter bekrachtiging ingekomen.

3b. Lijst geheimhouding PS.

■■■■■ (FvD) heeft vragen gesteld met betrekking tot de op de lijst vermelde termijnen van geheimhouding en over openbaarmaking. De ■■■■■ (PvdD) sluit zich hierbij aan. GS zal op een ander moment met een reactie komen op deze vragen. De lijst wordt verder voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 12 april 2021.

De notulen van de Statenvergadering van 12 april 2021 worden ongewijzigd vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

De Strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

De lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.

7. Voortganglijst van moties.

Het presidium heeft niet ingestemd met afdoen van motie M21-2020. Deze motie wordt derhalve niet toegevoegd aan de afdoeningsvoorstellen en blijft open staan voor afhandeling.

De lijst moties wordt met deze opmerking vastgesteld.

8. Hamerstukken.

Totaal aanwezig bij dit punt 54 leden.

■■■■■ (fractie ■■■■■) is afwezig.

8a.	Concept begroting 2022 Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze. Voordracht 21-2021

Het besluit behorende bij de ■■■■■ is aangenomen en is bij het betreffende agendapunt op de website [gepubliceerd](#).

- Fractie 50PLUS/PvdO wenst aantekening **tegen** voordracht 21 (punt 8a) stemmen.

9. Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek.

Voordracht 18

Totaal aanwezig bij dit punt 54 leden.

■■■■■ (fractie ■■■■■) is afwezig.

■■■■■ onthoudt zich van stemmen bij motie M58-2021.

Er zijn 3 amendementen ingediend, waarvan er 2 zijn verworpen en 1 is aangehouden:

- **A18-2021** door fractie PvdD inzake “Natuurdoelen in stikstofaanpak centraal te stellen” is verworpen. Voor 8 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, 50PLUS/PvdO en DENK.
- **A19-2021** door fracties CDA, FvD, 50PLUS/PvdO en JA21 inzake “Stikstofdoelen” is verworpen. Voor 16 en tegen 38 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PVV en 50PLUS/PvdO.
- **A20-2021** door fracties SP en 50PLUS/PvdO inzake “Verleasen stikstof” is aangehouden.

Er zijn 7 moties ingediend waarvan er 1 is aangenomen, 2 zijn verworpen, 2 zijn aangehouden en 2 zijn ingetrokken:

- **M54-2021 door fractie PvdD inzake “Bescherming kwetsbaarste eerst” is aangenomen.** Voor 30 en tegen 24 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, CDA, FvD en PVV.
Dictum:
PS roepen het College van Gedeputeerde Staten op:
  - bij de uitvoering prioriteit te geven aan verlaging stikstofdepositie bij de zeer stikstofgevoelige habitattypen en bij de geselecteerde prioritaire habitats.
- **M53-2021** door fractie PvdD inzake “Verleasen buiten bufferzones” is aangehouden.
- **M55-2021** door fractie PvdD inzake “PAS-melders naar biologisch” is ingetrokken.
- **M56-2021** door fracties CDA, FvD, 50PLUS/PvdO en JA21 inzake “Stikstofstrategie aanpassen” is verworpen. Voor 16 en tegen 38 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PVV en 50PLUS/PvdO.
- **M57-2021** door fracties SP en 50PLUS/PvdO inzake “Stikstof eruit, grondgebonden landbouw erin!” is ingetrokken.
- **M58-2021** door fracties JA21 en CDA inzake “Pilot mestscheiding” is verworpen. Voor 25 en tegen 28 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PVV, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO en 8 leden van fractie VVD (■■■■■ stemt tegen).
  - ■■■■■ onthoud zich van stemmen bij motie 58 wegens mogelijke belangenverstrengeling.
- **M59-2021** door fracties GroenLinks, D66 en PvdA inzake “Verleasen” is aangehouden.

Voordracht 18-2021 is aangenomen.

Voor 32 en tegen 22 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PvdD, PVV, 50PLUS/PvdO, alsmede 2 leden VVD (■■■■■ en ■■■■■) en 1 lid D66 (■■■■■) stemmen tegen.

Het [besluit 18-2021](#) behorende bij de voordracht is bij agendapunt 9 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

10. Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023.

Voordracht 19

Totaal aanwezig bij dit punt 54 leden.

■■■■■ (fractie ■■■■■) is afwezig.

Er is 1 amendement ingediend en verworpen:

A21-2021 door fracties FvD en JA21 inzake “Beslispunt 3 apart in stemming brengen” is verworpen. Voor 12 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PVV en 50PLUS/PvdO. [REDACTED] [REDACTED] geeft aan per abuis verkeerd te hebben gestemd in het systeem en wordt geacht tegen te hebben gestemd.

Voordracht 19-2021 is aangenomen.

Voor 46 en tegen 8 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21 en FvD.

Het [besluit 19-2021](#) behorende bij de voordracht is bij agendapunt 10 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

11. Focus Smart Mobility.

Voordracht 20

Totaal aanwezig bij dit punt 54 leden.

[REDACTED] [REDACTED] (fractie [REDACTED]) is afwezig.

Er zijn 3 moties ingediend en ingetrokken:

- **M60-2021** door fracties SP, DENK, JA21 en CDA inzake “Provincies werken en betalen samen aan onderzoeksprojecten Smart Mobility” is ingetrokken.
- **M61-2021** door fracties DENK, JA21, CDA en ChristenUnie inzake “Provinciebreed uitrollen van deelconcepten” is ingetrokken.
- **M62-2021** door fractie ChristenUnie inzake “Verdeelselutel voor onderzoek Smart Mobility” is ingetrokken.

Voordracht 20-2021 is aangenomen.

Voor 48 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties FvD en PVV.

Het [besluit 20-2021](#) behorende bij de voordracht is bij agendapunt 11 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie PVV wenst aantekening tegen voordracht 20 te stemmen, omdat de Focus Smart Mobility een steeds grotere nadruk legt op onder andere duurzaamheid en klimaat; vindt het flauwekul dat het college zegt extra ruimte te willen generen voor woningbouw door deelsystemen verder te ontwikkelen; geeft als tip om op het woningbouwdossier echt een noemenswaardig verschil maken om in te zetten op een strenger immigratiebeleid, meer ruimte te bieden om in het groen te bouwen en niet de hele provincie vol te zetten met windturbines en zonneparken; geeft daarbij voor alle duidelijkheid aan dat men in deelauto's niet kan wonen.

12. Vragenuur.

- De mondelinge vragen ingediend door fractie 50PLUS/PvdO inzake Natura 2000 en inzake windturbines zijn door gedeputeerde Stiger (mede namens gedeputeerde Rommel) beantwoord.

- De mondelinge vragen ingediend door fractie JA21 inzake “Like voor windwappie tweet” zijn door gedeputeerde Stigter beantwoord.
- De mondelinge vragen ingediend door fractie ChristenUnie inzake “Weidevogels” zijn door gedeputeerde Rommel beantwoord.
- De mondelinge vragen ingediend door fractie SP inzake “Uitvoering motie 143-2020 Geingebied” zijn door gedeputeerde Stigter beantwoord.

13. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

Er zijn geen actualiteiten ingediend.

14. Stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

Totaal aanwezig bij dit punt 54 leden.

■ ■ (fractie ■) is afwezig.

Er zijn 7 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend, waarvan er 3 zijn aangenomen en 4 zijn verworpen:

- **M50-2021 door fracties ChristenUnie en CDA inzake “Bijdrage Provincie NH aan actie Kruidenrijk grasland” is aangenomen.**

Voor 51 en tegen 3 stemmen. Tegen stemt de fractie FvD.

Dictum:

PS verzoekt GS:

1. Net als de provincies Noord-Brabant, Groningen, Utrecht en Gelderland €15.000 te doneren aan de crowdfunding-campagne voor 101 hectare kruidenrijk grasland.
2. Dekking te vinden binnen de huidige begroting.

- Fractie ChristenUnie wenst aantekening uiteraard voor motie 50 te stemmen; is blij dat de gedeputeerde positief is en heeft toegelicht hoe dit aansluit bij de initiatieven die de provincie al doet in het kader van het Masterplan Biodiversiteit; is blij dat de gedeputeerde uit dat budget ook eenmalig geld wil besteden voor dit initiatief; meldt dat de gedeputeerde het woord ‘overnemen’ gebruikt; de fractie interpreteert dat zo dat het betekent dat de gedeputeerde een aangenomen motie bereid is uit te voeren, daarom dient de fractie de motie toch in.

- **M51-2021 door fracties GroenLinks, PvdA, D66 en SP inzake “Voorbereiden op 55% co-2 reductie is aangenomen.**

Voor 30 en tegen 24 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, CDA, FvD en PVV.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

- In IPO-verband in overleg te treden om ons voor te bereiden op gesprekken en onderhandelingen over een verhoging van de doelstelling voor 2030 naar minstens 55%.

- Een expertsessie te organiseren over de ontwikkelingen rondom de 55% reductie, de maatregelen die dat voor Noord-Holland zou kunnen betekenen en de voorbereidingen die de provincie daarvoor treft.
- Fractie ChristenUnie wenst aantekening voor motie 51 te stemmen; is blij met de toelichting van de gedeputeerde; geeft aan dat hoewel het een heel belangrijke stap is dat de Europese Unie het CO2-reductie percentage heeft verhoogd, het alleen maar roepen dat we dat als provincie moeten overnemen iets te gemakkelijk is. Geeft aan dat de motie dat natuurlijk ook niet doet, maar dat het wel gaat om die zorgvuldige en consequente uitvoerig van de doelen. De fractie ziet dat we daar de handen aan vol hebben en dat het een hele klus is en meldt dat we nog niet weten hoe die verdeling van die 55 procent op EU-niveau per land uitpakt, de motie is eigenlijk te vroeg. De fractie vindt dat het goed kan zijn om het signaal af te geven dat we dit serieus nemen en dat we de gedeputeerde de opdracht geven om een eerste verkenning te doen wat dit gaat inhouden en stemt daarom toch voor.
- Fractie PvdD wenst aantekening voor motie 51 te stemmen, omdat deze erkent dat we onder die anderhalf graad opwarming moeten blijven en aanstuurt op voorbereidingen op ambitie richting minstens 55% CO2-reductie; de fractie vindt -met de wetenschap mee- dat die 55% emissiereductie onvoldoende is om onder die levensgevaarlijke anderhalf graad opwarming te blijven en vindt dat we achter lopen. De fractie geeft aan dat zelfs Gelderland al meer ambitie toont en dat er ruimte blijft om de ambities op te krikken; daar zal de fractie in de komende maanden steeds op sturen, hopelijk met steun van andere partijen die zichzelf groen noemen.
- **M52-2021 door fracties VVD, D66, GroenLinks, CDA, ChristenUnie, FvD, SP en PVV inzake “Governance MRA” is unaniem aangenomen met 54 stemmen.**
Dictum:
 PS dragen Gedeputeerde Staten op:
  - alvorens over te gaan tot besluitvorming over meer concrete uitwerking van de samenwerkingsafspraken, in de Raden en Staten als tussenstap het voorstel met de uitgewerkte samenwerkingsafspraken met een zienswijze voor te leggen;
  - voorafgaand aan een MRA AV de voorliggende agenda te agenderen en de opvattingen van der Staten van Noord-Holland op te halen en mee te nemen als inbreng;
  - na afloop van de AV een schriftelijke toelichting te geven over de beraadslagingen en de inzet en uitkomsten van de door de Staten ingebrachte opvattingen;
  - in het samenwerkingsvoorstel op te nemen dat ook bij (aanleidingen voor) mogelijk nieuwe agenderingen altijd expliciet wordt overwogen of en zo ja hoe de Staten van Noord-Holland worden betrokken;
  - de Raadtafel in de vernieuwde samenwerking goed in positie te brengen en procedureel te ondersteunen richting PS.

- Fractie D66 wenst aantekening voor motie 52 te stemmen; is heel blij met dit initiatief, vindt de MRA belangrijk; geeft aan dat het ook belangrijk is dat de MRA goed bestuurd wordt en dat de democratische controle op orde komt; vindt dat Provinciale Staten daarom goed in positie moeten worden gebracht. De fractie geeft aan dat deze motie een aantal dingen mee geeft aan Gedeputeerde Staten, die heel belangrijk zijn waarbij het gaat om het definitieve MRA voorstel, democratische controle bij de begroting en bij de agenda en ook bij eventuele nieuwe agenderingen. De fractie dient daarom deze motie graag mede in.
- Fractie PvdD wenst aantekening voor motie 52 te stemmen, met kanttekening dat de discussie over exacte samenwerkingsafspraken bij de presentatie van het concept van die afspraken gevoerd wordt. De fractie vindt dat deze motie deels in lijn is met hun ingebrachte wensen voor democratische vernieuwing en volledige transparantie bij de MRA en vindt dat de gevraagde tussenstap via Provinciale Staten daarbij past. De fractie geeft aan dat de andere punten van het dictum wel vooruit lopen op de discussie die straks nog gevoerd moet worden over hoe we die samenwerkingsprocessen precies gaan inrichten; ziet daar veel meer innovatieve mogelijkheden zoals het inzetten van burgerberaden en zeker meer aansturen op transparantie.
- **M46-2021** door fracties 50PLUS/PvdO, CDA, FvD, JA21 en PVV inzake “Gezondheid boven windturbines” is verworpen. Voor 20 en tegen 34 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en DENK.
  - Fractie D66 wenst aantekening tegen motie 46 te stemmen; geeft aan dat Gezondheid ook hun aandacht heeft, meldt dat in de gemeenteraad van Amsterdam er al verschillende moties van D66 over de prioritering van de volksgezondheid bij het realiseren van windmolenprojecten zijn aangenomen. Omdat de gedeputeerde heeft toegezegd zich aan te sluiten bij verschillende onderzoeken op dit gebied, zal de fractie deze motie daarom niet steunen.
  - Fractie PvdD wenst aantekening tegen motie 46 te stemmen; neemt ook gezondheid zeker serieus en ondersteunt ook wel de gedachte van fractie 50PLUS/PvdO dat daarmee rekening moet worden gehouden. De fractie geeft aan dat wat er echter wel al is, dat zijn normen waaraan we ons moeten houden; vindt dat het nu meer in de uitvoering gaat zitten dan in nog meer onderzoek daarnaar en zal daarom deze motie ondanks de goede intentie, niet steunen.
  - Fractie CDA wenst aantekening als mede-indiener uiteraard voor motie 46 te stemmen en ook voor motie 47 over de problemen van het plaatsen van windmolens vlakbij buurgemeenten, omdat de fractie het er inhoudelijk mee eens is. Geeft aan niet blij te zijn -de gedeputeerde zei het ook- dat we steeds zo hapsnap over dit belangrijke onderwerp spreken en stemmen. De fractie zou graag in samenhang over het windmolenbeleid en de provinciale regels praten en heeft daartoe ook een initiatiefvoorstel ingediend, deze wordt op 30 augustus 2021 besproken; de fractie ziet daar alvast naar uit.

- **M47-2021** door fracties DENK, CDA, JA21, 50PLUS/PvdO, PvdD en SP inzake “Breng problemen in kaart bij buurgemeenten met betrekking tot het plaatsen van windturbines” is verworpen. Voor 20 en tegen 34 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, PvdD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en DENK.
  - Fractie D66 wenst aantekening tegen motie 47 te stemmen; heeft al tijdens de bespreking van de concept-RES aandacht gevraagd voor de afstemming tussen buurgemeenten in zoekgebieden; tijdens de behandeling van de RES 1.0 zal het weer hun aandacht hebben. De fractie vindt dat een debat in de commissie hiervoor een beter middel is dan een motie Vreemd a/d Orde van de Dag, zeker omdat de RES al heel snel op de agenda staat en ziet dan ook niet waarom deze motie op dit moment nodig is.
  - Fractie FvD wenst aantekening tegen motie 47 te stemmen; geeft aan dat ondanks het goed is om afstemming te hebben tussen gemeenten over het plaatsen van windturbines, de fractie de motie zo leest dat het een stimulerend effect kan hebben juist op de plaatsing van die windturbines. Daarom zal de fractie in tegenstelling tot JA21 tegen deze motie stemmen.
  - Fractie VVD wenst aantekening tegen motie 47 te stemmen; heeft in de laatste commissievergadering hiertoe een verzoek ingediend bij de gedeputeerde en wil hem graag de ruimte geven. Vindt dat het vanavond nog een keer een laatste waarschuwing is om hiervoor met een oplossing te gaan komen. De fractie is daarnaast van mening dat deze motie thuishoort bij het vaststellen van de Omgevingsverordening of bij het vaststellen van de RES'en en niet als motie Vreemd aan de Orde.
  - Fractie DENK wenst aantekening voor motie 47 te stemmen; meldt dat Oostzaan een ongekend harde motie heeft aangenomen, waarin ze aangeeft dat ze totaal niet serieus genomen wordt door gemeente Amsterdam -ook niet binnen de RES subregio, waar de gedeputeerde naar verwijst- en dat er niet wordt gereageerd op een brief aan de gemeente Amsterdam. De fractie vindt dat ondanks dat er eerder vergelijkbare gevallen zijn aangegeven, het college ook vandaag blijft weggijken. De fractie meldt dat de Staten vlak voor de verkiezingen hebben aangegeven dat dit niet kan en het en het slechts een kwestie is van de rug rechthouden; vindt het enorm jammer dat de gedeputeerde buurgemeenten zo in de steek laat.
  - Fractie SP wenst aantekening als mede-indiener uiteraard voor motie 47 te stemmen; wil graag zeggen dat wat de SP betreft het aan gemeente overlaten van de plaatsing van windturbines toch zo een grote ruimtelijke opgave is, dat de fractie het onjuist vindt dat het schaalniveau leidend is en steunt deze motie daarom van harte.
- **M48-2021** door fracties 50PLUS/PvdO, FvD en PVV inzake “Neem insprekers serieus” is verworpen. Voor 8 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PVV, 50PLUS/PvdO en DENK.
  - Fractie JA21 wenst aantekening voor motie 48 te stemmen; hoewel de fractie begrip heeft voor deze motie, spreken insprekers inderdaad in bij een commissie en niet bij Gedeputeerde Staten en vindt dat Gedeputeerde Staten daar niet direct op in hoeven te gaan; steunt om die reden deze motie niet, hoewel de fractie het signaal natuurlijk wel snapt.

- **M49-2021** door fractie JA21 inzake “Verleen geen medewerking aan bouw windturbines of zonne-akkers boven de RES doelstelling van 35 TWh” is verworpen. Voor 15 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PVV, SP en 50PLUS/PvdO.
  - Fractie D66 wenst aantekening tegen motie 49 te stemmen; meldt dat in het Klimaatakkoord een minimum staat van 35 terawattuur en niet een doelstelling van 35 Terawattuur, ook staat er dat regio’s moeten proberen een hoger bod neer te leggen omdat er veel projecten zullen zijn die afvallen en er al op een hogere ambitie in de toekomst gerekend wordt; geeft aan dat de cijfers van het PBL een berekening zijn en geen gerealiseerd eindstation, vindt dat deze motie probeert ‘de huid te verkopen voordat de beer geschoten is’ en zal deze motie daarom niet steunen.

15. Sluiting

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 17 mei 2021.

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 16 maart 2021

Onderwerp: Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek 2021-2022

Kenmerk: 1586466/1591721

Bijlage (1): Doelstelling depositiedaling per gebied

1. Inleiding

In 2019 en 2020 is de stikstofproblematiek één van de belangrijkste prioriteiten van ons college geweest en is er veel werk verzet om deze problematiek aan te pakken. Ook dit jaar zal de stikstofproblematiek ons voor uitdagingen plaatsen en de gemoederen bezighouden. Om die reden hebben wij in onze brief d.d. 16 maart jl. (kenmerk: 1545836/1546193) de strategie voor de Noord-Hollandse aanpak van de stikstofproblematiek 2021-2022 uiteengezet. Een conceptversie van deze strategie hebben wij oriënterend besproken met uw Statencommissie Natuur, Landschap en Gezondheid op 8 en 11 februari jongstleden. Naar aanleiding daarvan hebben wij nu de definitieve strategie geformuleerd. Deze treft u aan in de bijgevoegde brief. Tijdens deze bespreking kwam ook de vraag aan de orde welke rol uw Staten vervullen in het stikstofdossier. Ook dit hebben wij in de brief nader gepreciseerd (zie paragraaf 1 van de brief). Wij zijn van mening dat, gelet op de grote maatschappelijke impact van het stikstofdossier, het bepalen van de doelen in het stikstofdossier een kaderstellende taak is, die past bij de bevoegdheid van uw Staten. Om die reden hebben wij in deze voordracht aan, ter vaststelling door uw Staten, de provinciale vertaling van de doelen uit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (hierna: Wsn) vervat. Deze provinciale vertaling spitst zich toe op elk van de stikstofgevoelige Natura2000-gebieden en op elk van de sectoren die voor stikstofuitstoot zorgen. Met de vaststelling van de voordracht bepalen uw Staten dus de ambitie en de kaders voor de verdere aanpak van de stikstofproblematiek.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De Wet stikstofreductie en natuurverbetering formuleert concrete doelen voor stikstofdepositiereductie in Nederland: 40% van het areaal van de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden onder de kritische depositie waarde (KDW) in 2025, 50% in 2030 en 74% in 2035. De KDW is de grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van een habitat significant wordt aangetast door de verzurende en/of vermestende invloed van atmosferische stikstofdepositie. Vanzelfsprekend zijn wij aan dit wettelijk kader gebonden. In lijn met ons coalitieakkoord leggen wij geen bovenwettelijke doelstelling op. Dat betekent dat wij onszelf ten doel stellen om per stikstofgevoelig Noord-Hollands Natura 2000-gebied¹ steeds meer hectares onder de KDW te brengen: 40% in 2025, 50% in 2030 en 74% in 2035. Hierbij is ons uitgangspunt dat per Natura 2000-gebied, elke sector minimaal evenredig aan haar huidige bijdrage aan de stikstofdepositie, een bijdrage levert aan de reductie. Met andere woorden: als in een gebied, voor het behalen van de doelstelling in 2025, een depositie daling van 25% nodig is zal elke sector in 2025 minimaal 25% minder depositie moeten veroorzaken. Hierbij moeten wij ons realiseren dat een deel van de stikstofuitstoot wordt veroorzaakt door bronnen waarop de provincie geen invloed heeft, zoals uitstoot vanaf zeescheepvaart en het buitenland. Voor dat aandeel (in het rekenvoorbeeld: in 2025 25% minder stikstof neerslag vanuit uit zeescheepvaart en 25% minder vanuit het buitenland) zullen wij het Rijk attenderen op haar verantwoordelijkheid.

De concrete uitwerking van deze methodiek treft u aan in de bijlage bij de voordracht. Hierin vindt u dus de *doelen* per gebied en per sector. De wijze waarop deze doelen behaald gaan worden (dus de *maatregelen* en de *financiering* daarvan) concretiseren wij in de gebiedsplannen, die in de komende tijd worden opgesteld. De gebiedsplannen moeten volgens de Wsn uiterlijk eind 2022 zijn opgesteld.

Voor monitoring van de stikstofdepositie en het effect van maatregelen daarop maken wij gebruik van meetsystematiek van het Rijk, AERIUS. AERIUS wordt in samenwerking tussen de ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en Infrastructuur & Waterstaat (I&W) en het IPO continu doorontwikkeld. Ook het regionale stikstofregistratiesysteem (RSRS) maakt deel uit van AERIUS. Daarnaast blijven wij de staat van instandhouding monitoren van de natuur in onze Natura 2000-gebieden zoals wij dit al conform landelijke afspraken doen voor onze Natura 2000-beheerplannen.

---

¹ Twaalf van de negentien Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden zijn stikstofgevoelig. Het gaat om de gebieden die in de bijlage zijn genoemd. In de niet-stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden vinden soms ook natuurherstelmaatregelen plaats. Deze blijven hier buiten beschouwing, maar zijn te vinden in het Programma Natuurontwikkeling.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Financiering

Financiering van de maatregelen om tot vermindering van de stikstofuitstoot te komen, zal uit verschillende financieringsbronnen komen, waarvan de Programma Natuur-middelen zeer waarschijnlijk de voornaamste zal zijn. Graag verwijzen wij naar de toelichting in onze begeleidende brief.

Communicatie en participatie

Bij de totstandkoming van onze begeleidende brief hebben wij o.a. de Provinciale Regietafel Stikstof geraadpleegd. Aan deze tafel zijn diverse organisaties vertegenwoordigd. Korthedshalve verwijzen wij naar de toelichting in onze begeleidende brief.

Verder blijven wij over actualiteiten vanuit de gebiedsgerichte aanpak communiceren via https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Projecten/Stikstof_en_Natura_2000 en een stikstofnieuwsbrief. Verder krijgt elk gebied een eigen communicatie-aanpak, waarbij wij gericht de doelgroepen bereiken. Daardoor kunnen wij ook de specifieke uitdagingen per gebied voor het voetlicht brengen.

Niet alles is lokaal op te lossen. Daarom zetten wij de communicatie ook provinciebreed in gericht op de participatie van en samenwerking met alle sectoren en belangenorganisaties. Onder meer de Provinciale Regietafel en de sectorale stikstof Tafels zijn hiervoor belangrijke communicatiekanalen.

4. Proces en procedure

De looptijd van de strategie die is beschreven in de brief aan uw Staten is 2021-2022. Het stikstofdossier kent een dusdanig hoge dynamiek, dat een langere looptijd ons college op dit moment niet zinvol lijkt. Wij zullen medio 2022, of zoveel eerder als nodig is, de strategie actualiseren. In de brief staat beschreven op welke wijze wij uw Staten hierbij zullen blijven betrekken.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

_____

PHASE 2: 10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-10

Om de doelstellingen te halen voor elk gebied, moet de stikstofdepositie afnemen. De in de tabellen hieronder genoemde streefwaardes in mol stikstof zijn bepaald met de aanname dat op elk hexagoon van een gebied de depositie evenveel afneemt. In werkelijkheid echter heeft elke bronmaatregel een ruimtelijk effect: dichtbij de bronmaatregel is het effect sterker dan verder weg. Dit betekent dat om de streefwaardes te halen, een ruimtelijke spreiding van bronmaatregelen nodig is. Om schijnnaauwkeurigheid te voorkomen, zijn de streefwaarden op 50 mol afgeronde getallen. Om bijvoorbeeld de doelstelling 40% van de hexagonen met stikstofgevoelig habitat onder de KDW te behalen voor Duinen Den Helder – Callantsoog dient er in 2025 zo'n 250 mol aan stikstofdepositie gereduceerd te zijn ten opzichte van AERIUS 2020. In het geval dat deze 250 mol op alle hexagonen in dat gebied gereduceerd zou zijn is ook de doelstelling van 50% in 2030 gehaald. Om de doelstelling van 74% in 2035 te halen zal er nog eens zo'n 100 mol aan stikstofdepositie gereduceerd moeten worden, met andere woorden: 350 mol stikstofreductie ten opzichte van AERIUS 2020.

Gebied	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
	2025 (40% onder KDW)	2030 (50% onder KDW)	2035 (74% onder KDW)
Duinen Den Helder - Callantsoog	250	250	350
Duinen en Lage Land Texel	100	100	200
Eilandspolder	300	300	300
Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	350	350	500
Kennemerland-Zuid	200	250	500
Naardermeer	0	0	300
Noordhollands Duinreservaat	250	300	600
Oostelijke Vechtplassen	0	0	350
Polder Westzaan	250	300	400
Schoorlse Duinen	300	500	650
Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	300	300	350
Zwanenwater & Pettemerduinen	250	250	400

Doelstelling depositiedaling per gebied per sector

Omdat het uitgangspunt is dat elke sector minimaal evenredig bijdraagt aan bovenstaande depositiedalingen, kan uitgerekend worden hoeveel elke sector in elk gebied zou moeten bijdragen. Hiervoor zijn de AERIUS-data die de herkomst van de depositie per sector weergeven, het uitgangspunt. De aanname is hier dat de depositiedaling van de bronmaatregelen gelijkmatig over het hele gebied plaatsvindt. Onderstaande cijfers zijn daarom nadrukkelijk een indicatie.

Duinen Den Helder-Callantsoog				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	35%	87	87	122
landbouw	18%	45	45	63
ammoniak van zee	29%	72	72	101
overige sectoren	7%	18	18	25
wegverkeer	3%	8,3	8,3	12
scheepvaart	5%	12	12	17
industrie	2%	4,4	4,4	6,2
vervoer en overig verkeer	1%	2,7	2,7	3,8

Duinen en Lage Land Texel				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	37%	37	37	73
landbouw	17%	17	17	34
ammoniak van zee	29%	29	29	58
overige sectoren	7%	7,5	7,5	15
wegverkeer	2%	2,4	2,4	4,7

scheepvaart	5%	5,2	5,2	10
industrie	2%	1,5	1,5	3
vervoer en overig verkeer	1%	0,8	0,8	1,6

Eilandspolder				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	30%	90	90	90
landbouw	41%	123	123	123
ammoniak van zee	5%	14	14	14
overige sectoren	9%	26	26	26
wegverkeer	6%	17	17	17
scheepvaart	4%	13	13	13
industrie	3%	10	10	10
vervoer en overig verkeer	2%	5,7	5,7	5,7

IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	29%	102	102	145
landbouw	34%	117	117	168
ammoniak van zee	4%	13	13	18
overige sectoren	12%	43	43	62
wegverkeer	10%	34	34	49
scheepvaart	5%	18	18	26
industrie	4%	14	14	20

vervoer en overig verkeer	3%	8,8	8,8	13

Kennemerland-Zuid				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	36%	73	91	182
landbouw	20%	39	49	98
ammoniak van zee	15%	30	37	74
overige sectoren	10%	20	25	50
wegverkeer	7%	14	18	36
scheepvaart	6%	12	15	30
industrie	4%	7,4	9,2	18
vervoer en overig verkeer	2%	4,3	5,4	11

Naardermere				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	29%	0	0	86
landbouw	36%	0	0	109
ammoniak van zee	2%	0	0	7,4
overige sectoren	13%	0	0	40
wegverkeer	10%	0	0	30
scheepvaart	5%	0	0	14
industrie	3%	0	0	7,5
vervoer en overig verkeer	2%	0	0	6

Noordhollands Duinreservaat				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AE-RIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	34%	86	103	206
landbouw	21%	53	64	127
ammoniak van zee	19%	48	58	115
overige sectoren	9%	22	27	53
wegverkeer	5%	13	16	32
scheepvaart	5%	14	16	33
industrie	4%	10	12	24
vervoer en overig verkeer	2%	3,8	4,5	9,1

Oostelijke Vechtplassen				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AE-RIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	30%	0	0	104
landbouw	40%	0	0	142
ammoniak van zee	2%	0	0	8,4
overige sectoren	9%	0	0	33
wegverkeer	9%	0	0	32
scheepvaart	5%	0	0	16
industrie	2%	0	0	8,6
vervoer en overig verkeer	2%	0	0	6,7

Polder Westzaan				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AE-RIUS 2020)		
		2025	2030	2035

		2025	2030	2035
buitenland	28%	71	85	113
landbouw	34%	84	101	135
ammoniak van zee	5%	12	14	19
overige sectoren	12%	30	36	48
wegverkeer	9%	23	28	37
scheepvaart	5%	13	15	20
industrie	4%	11	13	18
vervoer en overig verkeer	2%	5,9	7,1	9,4

Schoorlse Duinen				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	35%	104	173	225
landbouw	23%	70	117	152
ammoniak van zee	21%	64	107	138
overige sectoren	7%	22	36	47
wegverkeer	4%	13	22	29
scheepvaart	5%	15	26	34
industrie	3%	7,5	13	16
vervoer en overig verkeer	1%	4	6,6	8,6

Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AERIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	30%	91	91	107

landbouw	29%	87	87	101
ammoniak van zee	5%	14	14	16
overige sectoren	17%	50	50	59
wegverkeer	7%	22	22	25
scheepvaart	5%	15	15	17
industrie	5%	15	15	17
vervoer en overig verkeer	2%	6,7	6,7	7,8

Zwanenwater & Pettemerduinen				
Sector	Aandeel depositie	Streefwaarde te behalen depositiereductie in mol (t.o.v. AE-RIUS 2020)		
		2025	2030	2035
buitenland	37%	92	92	147
landbouw	21%	52	52	83
ammoniak van zee	24%	60	60	95
overige sectoren	6%	16	16	25
wegverkeer	4%	10	10	17
scheepvaart	5%	13	13	20
industrie	2%	5,4	5,4	8,6
vervoer en overig verkeer	1%	3	3	4,8

Ontwerpbesluit

Nr. 18-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

- gelezen de brief aan Provinciale Staten inzake de Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek van 16 maart 2021 (kenmerk (1586466/1586466);
- gelet op de kaders van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering;
- gelet op de noodzaak om spoedig duidelijkheid te geven over de wijze waarop de provincie de wettelijke doelstellingen vertaalt naar de Noord-Hollandse stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden en de verschillende sectoren;

besluiten:

1. De in deze Statenvoordracht opgenomen doelen voor daling van de stikstofdepositie per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied en stikstof-uitstotende sector vast te stellen.

Haarlem, 17 mei 2021

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier